

COPYRIGHT POLSKA

K W A R T A L N I K

STOWARZYSZENIA AUTORÓW I WYDAWCÓW

NR 1/2026

styczeń – marzec

SPIS TREŚCI

- Słowo wstępne od redaktor naczelnej 3
- Dozwolony użytek w debacie WIPO. Podczas 47 sesji WIPO dyskutowano o wyjątkach w prawie autorskim dotyczącym korzystania z chronionych treści przez biblioteki, instytucje kultury i archiwa 4
- Sztuczna inteligencja – aktualne zagadnienia. Część III
  - W WIPO o generatywnej AI (widoczność i przejrzystość korzystania z praw autorskich oraz licencjonowanie praw i wynagrodzenia dla uprawnionych)
  - Artificial Intelligence Infrastructure Interchange (AIII), nowa inicjatywa WIPO skupiona na technicznych i operacyjnych aspektach systemu IP w kontekście AI
  - Parlament Europejski przyjął rezolucję dotyczącą praw autorskich i generatywnej sztucznej inteligencji 10
- Sprawy w TSUE
  - Czy przy dochodzeniu naruszeń prawa autorskiego konieczne jest współdziałanie wszystkich współtwórców (Wyrok w sprawie C-182/24)
  - Znaczenie geoblokowania dla interpretacji pojęcia publicznego udostępniania utworów online (opinia Rzecznika Generalnego TSUE w sprawie C-788/24 – Dziennik Anne Frank)
  - Opłata reprograficzna od nośników i urzędzeń w przypadku dostawy w celach handlowych (wyrok w sprawie C-822/24 Bluechip)
  - Usługa dostawy książek do miejsca zamieszkania. Amazon versus Minister Kultury Francji (wyrok w sprawie C-366/24)
  - Wydanie krytyczne może być chronione jak utwór (wyrok w sprawie C-649/23 Instytut G. Călinescu) 24
- Konsultacje publiczne planowanych aktów prawnych oraz bieżący proces legislacyjny w Polsce
  - Aktualizacja listy czystych nośników. Projekt rozporządzenia MKiDN – raport z konsultacji publicznych
  - Projekt ustawy o zabezpieczeniu socjalnym osób wykonujących zawód artystyczny
  - Prace legislacyjne projektu ustawy wdrażającej w Polsce Data Governance Act – ustawę o zarządzaniu danymi
  - Konsultacje publiczne projektu ustawy wdrażającej AI Act w Polsce – ustawa o sztucznej inteligencji

	– Prezydent zażądał wdrożenia DSA, czyli ustawy o zmianie ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną oraz niektórych innych ustaw	34
➤	Redakcja poleca	41
➤	Wchodzą w życie	42
➤	Jim Parker – orędownik PLR – wspomnienie i gorące podziękowanie	43
➤	Informacje o działalności Stowarzyszenia	
	– SAIW Copyright zostało wyznaczone jako organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi uprawniona do podziału i wypłaty wynagrodzenia za użyczenie przez biblioteki publiczne egzemplarzy utworów wyrażonych słowem	
	– Repartycja opłat reprograficznych dla wydawców w 2026 roku	
	– Zmiany w Zarządzie oraz na stanowisku dyrektora generalnego	
	– Rozstrzygnięcie konkursu stypendialnego 2025/2026	44

Słowo wstępne od redaktor naczelnej

Zgodnie z wcześniejszą zapowiedzią w aktualnym numerze kontynuuję temat dozwolonego użytku i licencjonowania GenAI omawiany na grudniowych sesjach Światowej Organizacji Własności Intelktualnej (WIPO). O dozwolonym użytku piszę w otwierającym Kwartalnik artykule *Dozwolony użytek w debacie WIPO. Podczas 47 sesji WIPO dyskutowano o wyjątkach w prawie autorskim dotyczącym korzystania z chronionych treści przez biblioteki, instytucje kultury i archiwa* (str. 4). Z kolei kwestie licencjonowania GenAI w dyskusji WIPO omawiam w pierwszym podtemacie artykułu *Sztuczna inteligencja – aktualne zagadnienia. Część III*. Ponadto w tym artykule można przeczytać o ważnej rezolucji Parlamentu Europejskiego w sprawie prawa autorskiego i GenAI, interesującej inicjatywie senatu Francji, wynikach badań o regulacji AI w Wielkiej Brytanii oraz o bieżących pracach nad AI organów Unii Europejskiej (str. 10).

W Kwartalniku nie zabraknie także informacji o sprawach związanych z bieżącym procesem legislacyjnym w Polsce i Unii Europejskiej. Tuż przed zamknięciem numeru Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego opublikował raport z konsultacji publicznych rozporządzenia o czystych nośnikach. Wyłania się z niego ostateczny kształt rozporządzenia, o czym piszę na str. 34. Na str. 37 informuję o dalszym przebiegu prac nad ustawą o zabezpieczeniu socjalnym osób wykonujących zawód artystyczny, którego nową wersję 22 stycznia i najnowszą wersję 17 marca 2026 roku przedstawiła Minister Marta Cienkowska. W tym samym artykule opisuję zawirowania przy uchwalaniu wdrożenia DSA. Po wecie Prezydenta resort cyfryzacji rozbił dotychczasowy projekt na dwie oddzielne nowelizacje ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną. Prawdopodobnie Minister Krzysztof Gawkowski liczy na uchwalenie choćby jednej, niezbędnej do uznania, że DSA zostało przyjęte do polskiego porządku prawnego i nie grożą Polsce wielomilionowe dotkliwe kary – tak jak się stało przy braku terminowego wdrożenia dyrektyw o prawach autorskich.

Sporo miejsca poświęcimy najnowszym opiniom i orzeczeniom Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) – wiele z nich dotyczy prawa autorskiego (str. 24).

Na ostatnich stronach jak zwykle publikujemy bieżące informacje o działalności Stowarzyszenia. SAIW Copyright Polska zostało wyznaczone do rozliczania wynagrodzeń PLR na kolejne pięć lat, a w Zarządzie Stowarzyszenia i na stanowisku dyrektora generalnego nastąpiły zmiany (str. 44).

To tylko niektóre z zagadnień poruszonych na łamach tego numeru Kwartalnika.

Życzę przyjemnej lektury!

MARZENNA WOJCIECHOWSKA,
REDAKTOR NACZELNA

DOZWOLONY UŻYTEK W DEBACIE WIPO. PODCZAS 47 SESJI WIPO DYSKUTOWANO O WYJĄTKACH W PRAWIE AUTORSKIM DOTYCZĄCYM KORZYSTANIA Z CHRONIONYCH TREŚCI PRZEZ BIBLIOTEKI, INSTYTUCJE KULTURY I ARCHIWA

MARZENNA WOJCIECHOWSKA

Zagadnienie ograniczeń i wyjątków dotyczących utworów chronionych prawem autorskim znajduje się na agendzie prac Światowej Organizacji Własności Intelektualnej od 2004 roku, a od 2007 roku w programie prac SCCR (Stałej Komisji ds. Praw Autorskich i Praw Pokrewnych)¹.

Podczas 47 sesji WIPO 3 grudnia 2025 roku temat ten był przedmiotem wielu dyskusji, ale odniosłam wrażenie, że większość delegacji nie popiera uchwalenia prawnie wiążącego instrumentu w tej sprawie, czyli nowego międzynarodowego traktatu. Przypomnę, że do chwili obecnej WIPO administruje 28 traktatami², z których część poświęcona prawom autorskim i pokrewnym ma szczególne znaczenie dla autorów i wydawców. Polska jest sygnatariuszem większości z nich. Do najważniejszych należą Konwencja Berneńska, WCT (WIPO Copyright Treaty)³, Marrakesh Treaty⁴.

W 2022 roku Grupa Afrykańska przedstawiła propozycję programu prac w zakresie L&E⁵ w celu przyspieszenia dyskusji. W 2023 roku została ona przyjęta przez komitet (SCCR/43/8 REV.), podczas

20 sesji. Zaproponowany przez Grupę Afrykańską projekt traktatu WIPO w sprawie wyjątków i ograniczeń dla osób niepełnosprawnych, instytucji edukacyjnych i badawczych, bibliotek i archiwów – w jej ocenie – ma dążyć do stworzenia sprawiedliwego i zrównoważonego systemu praw autorskich, który wspiera kreatywność i służy interesowi publicznemu. Promowanie cyfrowego dostępu do edukacji i badań naukowych, a także do dziedzictwa kulturowego jest najważniejszym postulatem.

W listopadzie 2023 roku Grupa Afrykańska przedstawiła „Projekt wniosku dotyczącego realizacji programu prac w zakresie wyjątków i ograniczeń, przyjęty na 43 sesji Komitetu SCCR WIPO”. Projekt zawiera szczegółowy proces i metodologię realizacji, w tym konkretne propozycje utworzenia grup roboczych państw członkowskich, które będą spotykać się w okresie między sesjami w celu opracowania propozycji tekstowych dotyczących kwestii priorytetowych (SCCR/44/6).

Co zawiera aktualna propozycja afrykańska (dokument SCCR/47/5)? W dużym skrócie – ustanowienie wyjątków w podobnych, ale w bardziej

¹ Standing Committee on Copyright and Related Rights.

² <https://www.wipo.int/en/web/treaties> [dostęp: 17.01.2026].

³ Traktaty WIPO: Traktat WIPO o prawie autorskim (WTC) <https://www.wipo.int/en/web/treaties/ip/wct/index> [dostęp: 17.01.2026], <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20050030012/O/D20050012.pdf> [dostęp: 17.01.2026].

⁴ <https://www.wipo.int/en/web/treaties/ip/marrakesh/index> [dostęp: 17.01.2026].

⁵ Learning and Education.

rozszerzających ramach jak w dyrektywie INFOSOC⁶ oraz modyfikację trójstopniowego testu z konwencji berneńskiej. Jest to obszerny, liczący ponad 45 stron (wraz z wyjaśnieniami) dokument. Porównując propozycję afrykańską z dyrektywą INFOSOC, najważniejszą różnicą jest inny zakres wyjątku edukacyjnego.

W Kwartalniku poświęciliśmy dużo uwagi omówieniom zakresu wyjątku edukacyjnego w czasie pandemii COVID-19, kiedy wyjątek dla celu edukacyjnego był kluczowy w nauce zdalnej. W obydwu częściach artykułu *Dozwolony użytek chronionych utworów w celach edukacyjnych a zdalne nauczanie w czasie pandemii COVID-19*⁷ zwracałam uwagę, że wyjątek ten dotyczy wyłącznie celu ilustracyjnego w procesie edukacyjnym, czyli można wykorzystać dany utwór lub przedmiot praw pokrewnych, jeżeli ilustruje temat, który ma być zrealizowany w procesie edukacji. Taki wyjątek jest konieczny w wielu dziedzinach, jak bowiem nauczać o utworach literackich bez możliwości wykorzystania fragmentów tych utworów w procesie nauczania! Sformułowałam wtedy pogląd, że charakteru ilustracyjnego spełniającego cel tego wyjątku nie mają utwory i przedmioty praw pokrewnych o charakterze stricte edukacyjnym, takie jak podręczniki czy artykuły edukacyjne. Jednak utwory te można

wykorzystać w ramach innych wyjątków, takich jak cytaty czy dozwolony użytek prywatny. Warunkiem jest prawidłowe postępowanie przy korzystaniu z tych wyjątków w oparciu o trójstopniowy test, aby zachować równowagę pomiędzy prawami autora, a wyjątkami ustanowionymi na rzecz użytkowników. Od czasu napisania tych artykułów do chwili obecnej w powołanych przepisach zmieniło się głównie to, że wskazano zakres ilościowy utworu ilustracyjnego do 25% jego objętości⁸. Czy zmiana ta przyniosła zamierzony efekt, jakim było ułatwienie prawidłowego stosowania tego wyjątku? Minęło właśnie półtora roku od jego wprowadzenia i chyba jest jeszcze za wcześnie, aby ocenić, czy nowelizacja ta osiągnęła zamierzone cele.

Wracając do tematu inicjatywy afrykańskiej, warto zwrócić uwagę na jej artykuł 12, zawierający interpretację testu trójstopniowego uwzględnionego w konwencji berneńskiej⁹. Zapis ten w znacznie większym stopniu odwołuje się do interesów osób trzecich wynikających z ich potrzeb edukacyjnych i badawczych oraz praw człowieka i podstawowych wolności niż trójstopniowy test zawarty w dyrektywie INFOSOC. Porównując artykuł 12 inicjatywy afrykańskiej z testem trójstopniowym z dyrektywy INFOSOC i jego interpretacją opisaną w motywie 44 tej dyrektywy¹⁰,

⁶ Dyrektywa 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:32001L0029>.

⁷ Kwartalnik 1/2021, str. 16, *Dozwolony użytek chronionych utworów w celach edukacyjnych a zdalne nauczanie w czasie pandemii COVID-19 – część I*: https://www.copyrightpolska.pl/docs/cp_kwartalnik_1_2021.pdf
Kwartalnik 2/2021, str. 5, *Dozwolony użytek chronionych utworów w celach edukacyjnych a zdalne nauczanie w czasie pandemii COVID-19 – część II*: https://www.copyrightpolska.pl/docs/cp_kwartalnik_2_2021.pdf.

⁸ Nowelizacja ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych dostosowująca polskie prawo do dyrektywy DSM.

⁹ „Przy stosowaniu art. 9 ust. 2 konwencji berneńskiej, art. 10 Traktatu WIPO o prawie autorskim, art. 16 Traktatu WIPO o wykonaniach i fonogramach lub art. 13 Porozumienia WTO w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej, nic nie stoi na przeszkodzie, aby umawiające się strony interpretowały test trójstopniowy w sposób uwzględniający uzasadnione interesy, w tym interesy osób trzecich, wynikające z potrzeb edukacyjnych i badawczych oraz innych praw człowieka i podstawowych wolności; oraz innych interesów publicznych, takich jak potrzeba osiągnięcia postępu naukowego oraz rozwoju kulturalnego, edukacyjnego, społecznego lub gospodarczego, a także ochrona konkurencji i rynków wtórnych”.

¹⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:32001L0029>

Motyw 44: „Stosowanie wyjątków i ograniczeń przewidzianych w niniejszej dyrektywie powinno przebiegać zgodnie ze zobowiązaniami międzynarodowymi. Takie wyjątki i ograniczenia nie mogą być stosowane w sposób naruszający uzasadnione interesy podmiotu praw autorskich lub w sposób sprzeczny z normalnym wykorzystaniem jego utworu lub innego przedmiotu objętego ochroną. Przepisy dotyczące takich wyjątków lub ograniczeń w Państwach Członkowskich powinny w szczególności należycie uwzględniać zwiększony wpływ gospodarczy, jaki wyjątki i ograniczenia mogą mieć w nowym środowisku elektronicznym. Dlatego należy jeszcze bardziej ograniczyć zakres pewnych wyjątków lub ograniczeń w odniesieniu do nowego wykorzystania utworów chronionych prawem autorskim lub innych przedmiotów objętych ochroną”.

warto podkreślić, że w dyrektywie akcenty są położone bardziej na interes podmiotu praw autorskich ze szczególnym uwzględnieniem nacisku na ograniczanie tych wyjątków w związku z możliwym gospodarczym korzystaniem w środowisku elektronicznym.

Nietrudno również zauważyć, że ust. 2 artykułu 12 propozycji afrykańskiej¹¹ bardziej pasuje do amerykańskiego *fair use* niż do testu europejskiego, wywodzącego się wprost z konwencji berneńskiej. Zapis ten redefiniuje „uzasadniony interes twórcy” w kontekście braku istotnego wpływu na „rynek utworu”.

Po wyroku Sądu Najwyższego w USA z 18 maja 2023 roku w sprawie wykorzystania fotografii Lynn Goldsmith z wizerunkiem Prince’a przez Andy’ego Warhola¹² odniosłam wrażenie, że nigdy nie było tak blisko między rozumieniem dozwolonego użytku chronionych utworów w systemie europejskim a anglosaskim *fair use*. Jednak wyroki, które aktualnie zapadają po obu stronach Atlantyku, dotyczące korzystania z utworów do celów generatywnej sztucznej

inteligencji (GenAI), powodują, że znowu pojawia się przepaść w interpretacji zakresu dozwolonego użytku chronionych utworów w Europie i USA. W USA jedynie wyrok w sprawie Thomson Reuters¹³ w swoim uzasadnieniu koresponduje z wyrokiem Sądu Najwyższego USA w sprawie Warhola. To jeden z nielicznych wyroków w USA w ostatnim czasie, w którym przyznano ochronę podmiotowi praw autorskich przeciwko podmiotowi wykorzystującemu własność intelektualną innego podmiotu w ramach *re-use* w powołaniu na *fair use*. O sprawie pisałam w Kwartalniku 1/2025 w artykule *Dwie drogi do regulacji sztucznej inteligencji na rynku transatlantyckim*¹⁴, str. 24.

Wielokrotnie opisywałam trójstopniowy test¹⁵ i amerykański *fair use* – w tym test *transformative* przeprowadzany jako jego pierwszy czynnik. Z tego względu poniżej, aby lepiej zrozumieć istotę bieżącego zagadnienia, ograniczę się tylko do tabelarycznego podsumowania.

	Dozwolony użytek – trójstopniowy test		<i>Fair use</i>
1	Korzystanie w formie wyjątku przewidzianego w ustawie	0	Korzystanie w formie dowolnego użytku
2	Użytek nie narusza normalnego korzystania z utworu.	1	Przeprowadza się test <i>transformative</i> , który bada cel i charakter użytku, w szczególności w kontekście komercyjnego korzystania.
3	Użytek nie godzi w uzasadniony interes autora.	2	Określa się charakter utworu chronionego prawem autorskim.
		3	Bada się to, jaka część utworu została wykorzystana i jak istotna była to część w stosunku do całości utworu chronionego prawem autorskim.
		4	Bada się sposób, w jaki korzystanie wpływa na wartość dzieła chronionego prawem autorskim lub potencjalny rynek.

¹¹ „Uzasadnione interesy posiadacza praw nie obejmują żadnego wykorzystania, które nie ma istotnego wpływu na zamierzony rynek utworu lub innego przedmiotu”.

¹² https://www.supremecourt.gov/opinions/22pdf/21-869_87ad.pdf [dostęp: 12.02.2026].

¹³ https://www.ded.uscourts.gov/sites/ded/files/opinions/20-613_5.pdf [dostęp: 12.02.2026].

¹⁴ Kwartalnik nr 1/2025, *Dwie drogi do regulacji sztucznej inteligencji na rynku transatlantyckim*: https://www.copyrightpolska.pl/docs/cp_kwartalnik_1_25.pdf, str. 24.

¹⁵ Kwartalnik nr 1/2023, *Parafraza, peryfraza i metafraza a cytaty w rozumieniu art. 29 prawa autorskiego. Jak poprawnie korzystać z utworów w dziełach naukowych i edukacyjnych*: https://www.copyrightpolska.pl/docs/cp_kwartalnik_1_23.pdf, str. 11.

Z powyższego zestawienia wynika, że propozycja afrykańska nawiązuje do czynnika nr 4 *fair use*.

Kolejnym procedowanym na grudniowej sesji WIPO dokumentem był Wniosek Przewodniczącego i Wiceprzewodniczącego SCCR z 10 listopada 2025 roku nr SCCR/47/8. Obejmuje on podobny zakres jak inicjatywa afrykańska – jednak inaczej rozkłada akcenty.

W *Zasadach Ramowych* wniosku znaleźć można postulaty przyczyniania się do zachowania jakości, dostępu do edukacji i badań oraz poszerzania możliwości pełnego uczestnictwa wszystkich osób niepełnosprawnych w życiu kulturalnym społeczności, korzystania z dóbr kultury i czerpania korzyści z postępu naukowego. Są one skorelowane z zastrzeżeniem, że ograniczenia i wyjątki powinny mieć zastosowanie wyłącznie w niektórych szczególnych przypadkach, które nie kolidują z normalnym wykorzystaniem utworów i nie naruszają w nieuzasadniony sposób słusznym interesów podmiotów praw autorskich.

Porównując te zaprezentowane stanowiska, łatwo dostrzec podstawowy problem, jaki wiąże się z dozwolonym użytkowaniem i jego kreującą rolą w zakresie powstawania nowych wartości, a prawami twórców i innych podmiotów praw autorskich (w tym wydawców), tak aby ograniczenia i wyjątki stanowiły integralną część zrównoważonego systemu praw autorskich. Jaki to problem? W mojej ocenie jest to masowość korzystania w ramach dozwolonego użytku i brak mechanizmów szybkiego reagowania w celu zweryfikowania poprawności zastosowania wyjątku lub ograniczenia.

Wiedza użytkowników na temat warunków, jakie muszą spełnić, aby móc legalnie skorzystać z wyjątku w prawie autorskim, jest bardzo mała.

W poprzednim numerze Kwartalnika w artykule *Sztuczna inteligencja – aktualne zagadnienia. Część II*¹⁶ informowałam o dużej liczbie spraw wszczętych przed różnymi sądami i brakiem widoku na szybkie rozstrzygnięcie kluczowych kwestii. Z tego względu wydaje się interesująca propozycja ramowa w omawianym sprawozdaniu SCCR 48/7, aby rozważyć rozwiązanie warunków dotyczących ograniczeń i wyjątków poprzez ustanowienie wynagrodzenia za korzystanie lub przez licencjonowanie w określonym zakresie.

Przykład Norwegii¹⁷ – w której właśnie poinformowano o zawarciu dwuletniej umowy licencyjnej na korzystanie z utworów przez szkoły zarządzane przez KS¹⁸ z norweską organizacją zbiorowego zarządzania prawami autorskimi KOPINOR na kwotę 226 milionów koron norweskich¹⁹ na okres dwóch lat – pokazuje, że takie rozwiązanie już działa i ten kierunek może być interesujący również w innych krajach.

Na sesji SCCR najistotniejsi gracze opowiadali się za procedowaniem dokumentu SCCR 48/7 (Sprawozdanie Przewodniczącego i Wiceprzewodniczącego SCCR), z uwzględnieniem wersji delegacji amerykańskiej, ale przeciwko uchwalaniu prawnie wiążącego instrumentu.

Przedstawiciele Unii Europejskiej w zaprezentowanym stanowisku zapewnili o zaangażowaniu w konstruktywną dyskusję na temat ograniczeń i wyjątków oraz potwierdzili opinię, że biblioteki, archiwa i muzea odgrywają kluczową rolę w rozpowszechnianiu wiedzy, informacji i kultury oraz dziedzictwa historycznego. Potwierdzono również potrzebę wspierania instytucji edukacyjnych i badawczych oraz osób z niepełnosprawnościami zarówno w świecie analogowym, jak i cyfrowym, w ramach istniejących międzynarodowych ram praw

¹⁶ Kwartalnik nr 4/2025, *Sztuczna inteligencja – aktualne zagadnienia. Część II*: https://www.copyrightpolska.pl/docs/cp_kwartalnik_4_2025.pdf, str. 14.

¹⁷ <https://www.kopinor.no/nyheter/ny-toarsavtale-for-skoler-og-kommuner> [dostęp: 11.02.2026].

¹⁸ The Norwegian Association of Local and Regional Authorities – Norweskie Stowarzyszenie Władz Gminnych i Lokalnych: <https://www.ks.no/om-ks/ks-in-english/> [dostęp: 11.02.2026].

¹⁹ Mniej więcej 98,8 miliona złotych.

autorskich. Delegacja UE uważa, że ograniczenia i wyjątki mogą efektywnie funkcjonować w ramach istniejących traktatów międzynarodowych, mając na uwadze ważną rolę, jaką licencjonowanie odgrywa w wielu państwach członkowskich WIPO, a w związku z tym należy rozważyć rozwiązania już dostępne dla państw członkowskich WIPO w ramach obecnych międzynarodowych ram. W kontekście propozycji afrykańskiej (dokument SCCR/47/5) podkreślono, że zgodnie z wcześniejszym konsekwentnie wyrażanym stanowiskiem, UE i jej państwa członkowskie nie mogą wspierać prac nad prawnie wiążącymi instrumentami na poziomie międzynarodowym ani żadnych przygotowań w tym zakresie. Jednocześnie zapewniono o gotowości konstruktywnej współpracy z Grupą Afrykańską nad innymi możliwymi niewiązącymi instrumentami oraz sposobami mogącymi najlepiej pomóc w udzielaniu wskazówek i pomocy państwom członkowskim WIPO w rozwiązywaniu problemów, z jakimi borykają się instytucje dziedzictwa kulturowego, edukacyjne i badawcze oraz osoby z niepełnosprawnościami, w tym poprzez wprowadzenie istotnych wyjątków i ograniczeń w odpowiednich przepisach krajowych.

Delegacja UE podziękowała Przewodniczącemu i Wiceprzewodniczącemu za tekst, który proponowali w ramach dokumentu SCCR/47/8, zapowiadając dokładne zbadanie proponowanego w tym dokumencie podejścia. Na zakończenie wystąpienia zadeklarowano, że UE i jej państwa członkowskie są gotowe omawiać cele, zasady oraz opcje dotyczące wyjątków i ograniczeń, w tym zaktualizowaną wersję celów i zasad dotyczących wyjątków i ograniczeń dla bibliotek i archiwów proponowanych przez Stany Zjednoczone, która może być użyteczna jako uzupełnienie wspomnianego

dokumentu Przewodniczącego i Wiceprzewodniczącego.

Najdalej idące stanowisko w przeciwnym kierunku niż delegacja UE zaprezentowało Towarzystwo Amerykańskich Archiwistów, popierane przez delegację Panamy. Towarzystwo wskazało m.in., że: „nasi członkowie desperacko potrzebują wyjątków transgranicznych i konserwatorskich dla naszych dzieł, które nigdy nie trafiły do handlu. Archiwa są zaporą przed dezinformacją wynikającą z dominacji generatywnej AI w wynikach wyszukiwania. To sprawia, że globalny dostęp do autentycznych dokumentów archiwalnych jest ważniejszy niż kiedykolwiek. To nie może się wydarzyć bez wyjątków dotyczących ochrony i dostępu transgranicznego. Archiwa muszą być w stanie digitalizować autentyczne dokumenty instytucji i rządów, aby udostępnić je online. Tylko WIPO może ustalać standardy umożliwiające to ponad granicami państwowymi, ale SCCR utknęło w ślepych zaułku, ignorując pilne kwestie. Teraz Komitet ma szansę uciec z tej czarnej dziury. Przewodniczący i Wiceprzewodniczący stworzyli ramy łączące proces z treścią, aby przełamać impas. Tymczasem kompleksowy projekt Grupy Afrykańskiej pomoże Komitetowi uniknąć przyszłych zahamowań procesowych. Czy WIPO może sobie pozwolić na dalsze czekanie?”.

Choć podniesiona argumentacja porusza niezwykle istotne kwestie, to zastanawiające jest powołanie jako przykładu konieczności ustanowienia wyjątku dla digitalizacji dokumentów urzędowych – gdyż te co do zasady są wyłączone spod ochrony prawno-autorskiej, nawet jeżeli są utworami, za to nieraz objęte są niezależnie od tego klauzulą tajności i ochroną danych osobowych. Zgodnie z art. 2 ust. 4 konwencji berneńskiej²⁰ można wyłączyć ochronę na poziomie decyzji państwa związkowego i takie

²⁰ Akt Paryski Konwencji Berneńskiej o Ochronie Dzieł Literackich i Artystycznych, z dnia 24 lipca 1971 r. art. 2 ust. 4: „Ustawodawstwu państw należących do Związku zastrzega się określenie, jakiej ochrony udziela się urzędowym tekstom aktów prawodawczych, administracyjnych lub sądowych oraz urzędowym tłumaczeniom tych tekstów”: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/akt-paryski-konwencji-bernenskiej-o-ochronie-dziel-literackich-i-16793888>.

wyłączenie działa w Polsce (na podstawie art. 4 pr. aut.²¹); działa też w innych krajach europejskich. Natomiast materiały nieurzędowe podlegają ochronie prawno-autorskiej i ich cyfrowe udostępnianie do celów szkolenia modeli sztucznej inteligencji przez archiwa pozbawiłoby ich autorów przyznanego im prawa do zastrzeżenia zakazu takiego wykorzystywania ich utworów, co byłoby sprzeczne z dyrektywą DSM²².

W świetle zaprezentowanych różnic systemowych wydaje się, że propozycja SCCR 48/7²³ dalszej pracy nad wyjątkami i ograniczeniami z uwzględnieniem wynagrodzenia i licencji na rzecz podmiotów praw

autorskich wydaje się najbardziej interesująca w kontekście równoważenia praw autorów i podmiotów korzystających z ich twórczości.

W kolejnych numerach Kwartalnika będziemy informować o dalszym przebiegu prac WIPO nad omówionymi dokumentami.

Link do strony z agendą i dokumentami sesji:

https://www.wipo.int/meetings/en/details.jsp?meeting_id=88928

Link do transmisji sesji: https://webcast.wipo.int/video/SCCR_47_2025-12-03_AM_126386

---

²¹ Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych

Art. 4. „Nie stanowią przedmiotu prawa autorskiego:

- 1) akty normatywne lub ich urzędowe projekty;
- 2) urzędowe dokumenty, materiały, znaki i symbole;
- 3) opublikowane opisy patentowe lub ochronne;
- 4) proste informacje prasowe”

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19940240083/U/D19940083Lj.pdf>.

²² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/790 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie prawa autorskiego i praw pokrewnych na jednolitym rynku cyfrowym oraz zmiany dyrektyw 96/9/WE i 2001/29/WE

Art. 4 ust. 3: „Wyjątek lub ograniczenie przewidziane w ust. 1 ma zastosowanie, pod warunkiem że korzystanie z utworów i innych przedmiotów objętych ochroną, o których mowa w tym ustępie, nie zostało wyraźnie zastrzeżone przez podmioty uprawnione w odpowiedni sposób, na przykład za pomocą środków nadających się do odczytu maszynowego w przypadku treści, które zostały podane do publicznej wiadomości w internecie”, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=CELEX:32019L0790>.

²³ Sprawozdanie Przewodniczącego i Wiceprzewodniczącego SCCR.

SZTUCZNA INTELIGENCJA – AKTUALNE ZAGADNIENIA. CZĘŚĆ III

MARZENNA WOJCIECHOWSKA

W WIPO o generatywnej AI (widoczność i przejrzystość korzystania z praw autorskich oraz licencjonowanie praw i wynagrodzenia dla uprawnionych)

Dnia 4 grudnia 2025 roku Światowa Organizacja Własności Intelektualnej (WIPO) zorganizowała spotkanie poświęcone prawom autorskim i generatywnej sztucznej inteligencji (GenAI), w ramach popołudniowego porządku obrad 47 sesji Stałej Komisji ds. Praw Autorskich i Praw Pokrewnych (SCCR). Podczas spotkania odbyły się dwie dyskusje panelowe. Pierwszy panel poświęcono tematowi widoczności i przejrzystości w treściach generowanych przez AI, natomiast drugi dotyczył kwestii licencjonowania i wynagrodzeń.

Kluczowym zagadnieniem łączącym tematy widoczności i przejrzystości w treściach generowanych przez AI oraz licencjonowania i wynagrodzeń za korzystanie z utworów w GenAI²⁴ jest projekt pod nazwą **AIII**, czyli **AI Infrastructure Interchange**.

AIII (wymawiane jako „A triple I”) ma być platformą służącą wymianie informacji o treściach użytych w szkoleniu danego modelu AI (LLM²⁵) i wykorzystywanych w wytworach GenAI oraz umożliwiającą rozliczanie licencji i wynagrodzeń autorskich.

Prezentacja AIII odbędzie się 17 marca 2026 roku, a grudniowe panele WIPO były zaanonsowaniem projektu oraz jego wstępnej oceny. WIPO swój główny cel definiuje jako zjednoczenie społeczności międzynarodowej wokół proaktywnego rozwiązywania nowych problemów i wyzwań GenAI na globalnym poziomie, czemu ma służyć sieć wymiany technicznej, czyli platforma AIII.

Informacje na temat AIII przekazał Garrett Levin – starszy specjalista WIPO do spraw prawa i polityki własności intelektualnej w dziale IT i nowatorskich technologii.

WIPO uważa, że bez analizy rozwiązań technologicznych trudno będzie zrozumieć mechanizmy działania GenAI, a platforma AIII może być inkubatorem dialogu – jak systemy techniczne i narzędzia mogą skutecznie wspierać twórców, właścicieli praw i innowatorów, jednocześnie promując rozwój technologii AI.

AIII jest rezultatem współpracy sektora prywatnego – w tym posiadaczy praw, indywidualnych twórców, firm technologicznych, twórców AI oraz przedstawicieli środowisk akademickich i społeczeństwa obywatelskiego z ekspercką wiedzą techniczną.

Proces tworzenia sieci wymiany technicznej został rozpoczęty od przeprowadzenia globalnego mapowania istniejących narzędzi infrastrukturalnych i systemów oraz analizy toczących się procesów w pełnym spektrum branż kreatywnych. Następnie została opracowana szczegółowa lista wyzwań i możliwości oraz identyfikacja kluczowych obszarów dla branż powstałych w rozwoju i wdrażaniu sztucznej inteligencji.

Podstawowym problemem jest identyfikacja utworów wykorzystanych przez sztuczną inteligencję. W trakcie prac analitycznych okazało się, że istnieje wiele uniwersalnych warstw widoczności utworów takich jak metadane i identyfikatory tworzące infrastrukturę

²⁴ Generatywna sztuczna inteligencja.

²⁵ LLM – *Large Language Model*.

umożliwiająca identyfikację utworów. Choć oczywiście mogą się różnić w poszczególnych modelach (LLM), to jednak zarówno dane wejściowe, jak i szkoleniowe są identyfikowane bez względu na źródło pochodzenia. Nie ma znaczenia, czy plik cyfrowy jest oryginalny, edytowany, czy generowany przez AI.

W pierwszym panelu dotyczącym przejrzystości i widoczności wyjaśniono podstawową różnicę pomiędzy tymi dwoma pojęciami, które mogą być postrzegane jako bardzo podobne. Przejrzystość to sytuacja, gdy deweloperzy ujawniają określone informacje, a widoczność to moment, gdy reszta z nas może to zobaczyć.

Przejrzystość GenAI oznacza, że deweloperzy modelu ujawnili informacje o danych użytych w modelu lub w strukturze modelu. Widoczność oznacza, że te informacje są widoczne dla użytkowników danego modelu GenAI.

Na ostatnim etapie dyskusji uczestnicy zadawali pytania panelistom. Szczególnie interesujące były wypowiedzi dotyczące praktycznego realizowania zasad przejrzystości – różnie rozumianych w zależności od stopnia zaawansowania regulacji prawnych dotyczących AI w różnych krajach.

Ciekawy przykład z Chin przedstawiła Yunyun Diao – przedstawicielka firmy Tencent z Chin. Zapewniła, że Tencent ściśle przestrzega chińskich przepisów dotyczących oznaczania wytworów AI.

W przypadku WeChata i innych podobnych produktów identyfikuje się system kodowania w celu rozstrzygnięcia, czy jego źródłem jest sztuczna inteligencja, czy ludzka innowacja. Jest to odpowiednio oznaczone i wskazane jako wygenerowanie przez AI.

Ponadto Yunyun Diao zapewniła, że platforma Tencent przyjęła bardzo rygorystyczne wymagania dotyczące danych wejściowych. Wymogi, które muszą spełniać dane wejściowe (input), oparte są na trzech zasadach. Po pierwsze – z platformy usuwane są dane, co do których są wątpliwości co do

ich zgodności z prawem jako danych wejściowych dla badań i rozwoju algorytmów produktów sztucznej inteligencji. Po drugie – dokonywane są zakupy legalnych danych i po trzecie – dane są pozyskiwane z publicznych i otwartych zasobów.

Drugi panel poświęcony licencjonowaniu i wynagrodzeniom zawierał wiele ciekawych prezentacji i stanowisk. Szczególnie interesujące było otwierające panel wystąpienie prof. Daniela Gervais z Uniwersytetu Vanderbilt, który rozpoczął prezentację od stwierdzenia, że wykorzystywanie chronionych utworów przez platformy GenAI nie jest problemem teoretycznym, lecz realnym problemem biznesowym, za którym stoją bardzo poważne pieniądze. Potwierdza to znaczna liczba wniesionych pozwów sądowych dotyczących GenAI. Na dzień 4 grudnia 2025 roku odnotowano około 56 pozwów – wniesionych do sądów tylko na terytorium USA. Profesor przypomniał krótką historię sporów o prawa autorskie w przeszłości wywoływanych rewolucyjnymi technologiami takimi jak radio czy telewizja. W tych przypadkach dostosowywano prawo do nowych pól eksploatacji utworów nowymi traktatami wprowadzającymi odpowiednią ochronę. W jego ocenie tym razem jest inaczej, ponieważ nie mamy do czynienia z pospolitym piractwem, a kwestie techniczne związane z GenAI są bardzo skomplikowane. Prawnicy po obu stronach barykady sporu przedstawiają inne odpowiedzi na kluczowe pytania dotyczące zakresu wykorzystywania utworów. Jednym z najczęściej zadawanych jest pytanie, na jakim etapie dochodzi do kopiowania utworu i czy w LLM znajduje się kopia wykorzystanych utworów. Poza sporem pozostaje kwestia, że do kopiowania dochodzi w punkcie wyjścia, gdzie zbiór danych jest tworzony, ale już dalej powstaje spór, czy pierwsze kopiowanie odbywa się w ramach legalnego korzystania z utworu, czy jest to czynność objęta wyjątkiem TDM²⁶. Niemiecki sąd²⁷ w wyroku Gema vs OpenAI stwierdził, że TDM to licencja ustawowa na zmianę formatu pobranych danych – co oznacza, że na samo użycie utworów

²⁶ TDM (*text and data mining*) – eksploracja tekstów i danych.

²⁷ Orzeczenie z dnia 11 listopada 2025 r. Wyższego Sądu Krajowego w Monachium – sygn. I 42 O 1413G/24: <https://aifray.com/wp-content/uploads/2025/11/42-O-14139-24-Endurteil.pdf>, [dostęp: 4.03.2026].

w modelu potrzebna jest licencja. Z kolei w innych sprawach sądy uznawały, że w badanych modelach nie ma kopii utworu, więc nie ma naruszenia.

Profesor Daniel Gervais zaapelował o przesądzenie tych sporów przez przyjęcie przejrzystego prawa regulującego korzystanie z utworów przez GenAI – w jego ocenie bowiem ciągnące się latami spory nie służą żadnej stronie sporu. Straty po stronie twórców są oczywiste, ale też druga strona jest w dyskomforcie działania, który wiąże się z dużym ryzykiem biznesowym w przypadku niekorzystnych rozstrzygnięć sądowych.

Prowadzący panel Rafael Ferraz Vazquez poprosił uczestników o podzielenie się informacjami na temat rozwiązań licencjonowania praw własności intelektualnej na potrzeby sztucznej inteligencji przyjętych w ich krajach. Jako pierwsza zabrała głos Dyktor Do-young Kim z Ministerstwa Kultury, Sportu i Turystyki Korei. Opisując sytuację w Korei,

podkreśliła, że zagadnienie sztucznej inteligencji jest ważne i już w 2023 roku ministerstwo utworzyło specjalną grupę roboczą ds. AI. Ochrona przyznana twórcom koreańskim jest inna niż w Unii Europejskiej. Zamiast modelu *opt-out*, czyli konieczności wniesienia zastrzeżenia o zakazie TDM w formacie widocznym do odczytu maszynowego, w Korei funkcjonuje model *opt-in*. W modelu tym uprawnieni z tytułu praw własności intelektualnej na stronach internetowych zamieszczają formularz, który podmiot zainteresowany wykorzystaniem treści musi wypełnić i przesłać do uprawnionego. Ten decyduje, czy udzieli licencji i na jakich warunkach wnioskującemu podmiotowi. Jeżeli na danej stronie brak jest wniosku o udzielenie licencji, oznacza to, że uprawniony nie jest zainteresowany jej udzieleniem. Jak wskazała pani Do-young Kim, istnieje jednak problem, czy pobierający utwory przestrzegają tych zasad.

Czym różnią się dwie podstawowe opcje *opt-in* i *opt-out*, ilustruje poniższa tabela.

Model <i>opt-out</i>	Model <i>opt-in</i>
Dana czynność dotycząca korzystania z praw własności intelektualnej jest dozwolona – chyba że uprawniony wniesie zastrzeżenie, że nie zgadza się na takie korzystanie.	Podjęcie czynności dotyczącej korzystania z praw własności intelektualnej jest możliwe po uzyskaniu zgody uprawnionego.

Ministerstwo Kultury Korei próbuje usprawnić i automatyzować udzielanie licencji na potrzeby sztucznej inteligencji. Takim projektem jest KOG

(Korea Open Government Licence), który składa się z czterech rodzajów licencji.

Licencja nr 1	Można pobierać utwory i je modyfikować pod warunkiem wskazania źródła.
Licencja nr 2	Licencja nr 1 z zakazem komercyjnego wykorzystania.
Licencja nr 3	Licencja nr 1 z zakazem zmian i modyfikacji.
Licencja nr 4	Licencja nr 1 z zakazami zarówno komercyjnego wykorzystania, jak i dokonywania zmian i modyfikacji.

Ponadto Ministerstwo Kultury opublikowało przewodniki dla użytkowników i twórców, aby usprawnić procesy zawierania umów

licencyjnych. Użytkownicy zgłaszają problem utrudniający korzystanie z odpłatnych licencji, jakim jest brak taryf za korzystanie z utworów

i innych przedmiotów ochrony. Ministerstwo Kultury Korei 4 grudnia 2025 roku opublikowało urzędową interpretację stosowania dozwolonego użytku utworów w zakresie korzystania z nich na cele sztucznej inteligencji. Na chwilę obecną nie jest dostępna angielska wersja dokumentu, a pani Do-young Kim obiecała ją zaprezentować na kolejnej sesji SCCR.

Kolejna panelistka Birgitta Sander Hjortsø z duńskiego Ministerstwa Kultury przypomniała, że sprawy ochrony praw własności intelektualnej na styku z AI były jednym z głównych tematów niedawnej duńskiej prezydencji w UE, której hasłem przewodnim było stwierdzenie: **prawo autorskie musi ewoluować razem z postępem technologicznym, aby zapewnić jasne zasady i sprawiedliwy, efektywny rynek.**

Dania, realizując powyższe hasło, przygotowała pakiet nowelizacji, które wejdą w życie w pierwszym kwartale 2026 roku. Birgitta Sander Hjortsø przedstawiła pogląd, że konieczne jest tworzenie polityki ochrony praw autorskich. Bez takiej polityki, w której należy znaleźć balans pomiędzy interesami twórców z potrzebami użytkowników oraz innowacjami technologicznymi, nie mogłaby się rozwijać twórczość i kreatywność ludzka.

O duńskiej nowelizacji dotyczącej ochrony przed deepfejkami pisałam w poprzedniej części artykułu *Sztuczna inteligencja – aktualne zagadnienia. Część II*, str. 14. Szczególnie zainteresowanym tematem duńskiego prawa polecam raport ekspertów dotyczący AI, który powstał na zlecenie Ministerstwa Kultury.

Link do strony z komunikatem i rekomendacjami [Grupa ekspertów chce utrudnić udostępnianie materiałów objętych prawem autorskim](#)

Adres strony:
<https://kum.dk/aktuelt/nyheder/ekspertgruppe-vil-goere-det-svaerere-at-dele-ophavsretligt-beskyttet-materiale>

Link do strony z pełnym raportem:
[Anbefalinger fra Ekspertgruppe om ophavsret og kunstig intelligens](#)

Adres strony:
https://kum.dk/fileadmin/kum/1_Nyheder_og_presse/2025/Rapport_Ekspertgruppe_for_ophavsret_og_kunstig_intelligens.pdf

Cauê Oliveira Fanha, dyrektor ds. regulacji praw autorskich w Ministerstwie Kultury Brazylii, przedstawił aktualną sytuację regulacji prawnych sztucznej inteligencji w tym kraju.

W uchwalonej ustawie regulującej AI zawarto rozdział poświęcony prawom autorskim. Stało się tak z uwagi na fakt, że w Brazylii ochrona praw autorskich jest zagwarantowana w konstytucji. Dyrektor Fanha, powołując się na wcześniej przedstawioną na forum sesji SCCR opinię prof. Havierę, stwierdził, że prawo do reprodukcji jest kluczowe zarówno w zakresie ochrony praw wyłącznych autora, jak i potrzeby korzystania przez AI. Z tego względu pobieranie utworów do celów budowania modeli językowych i trenowania AI bez zgody autora narusza jego prawa i może podlegać odszkodowaniom dochodzącym do trzykrotności wartości wytworu naruszającego te prawa.

Transmisja ze spotkania jest dostępna na stronie internetowej WIPO pod adresem:
[https://webcast.wipo.int/video/SCCR_47_2025-12-04 PM 126408](https://webcast.wipo.int/video/SCCR_47_2025-12-04_PM_126408)

***

Dnia 17 marca 2026 roku podczas hybrydowego spotkania WIPO zaprezentowano więcej szczegółów dotyczących AIII, czyli globalnego dialogu na temat tego, jak infrastruktura własności intelektualnej – taka jak metadane, standardy, cyfrowe identyfikatory i systemy rozpoznawania treści – może odpowiadać na

wyzwania i możliwości stwarzane przez sztuczną inteligencję. Autorzy inicjatywy uważają, że poprzez połączenie interesariuszy z sektora własności intelektualnej, technologii i kreatywności AIII zapewni neutralną platformę do eksplorowania praktycznych, technicznych rozwiązań w szybko zmieniającym się środowisku.

Projekt nazwano **TEN** od skrótu angielskich słów **T**echnical **E**xchange **N**etwork, czyli sieć wymiany technicznej. Podczas prezentacji przedstawiono listę podmiotów, które będą pracować nad stworzeniem platformy. Wśród firm technologicznych warto zwrócić uwagę na obecność potentatów takich jak Anthropic, Apple i Google. Ponadto członkami TEN będą organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi, takie jak angielski PRS i CCC z USA oraz indywidualni twórcy. Głosem autorów i wydawców w TEN będzie Dante Cid – Prezydent Brazylijskiego Stowarzyszenia Wydawców. Dante Cid w swojej prezentacji²⁸ zwrócił uwagę na kluczowe zagadnienie, jakim jest stwierdzenie, że pomysł stworzenia uniwersalnej platformy dla wszystkich rodzajów twórczości jest pułapką. Podkreślił, że piosenkę w streamingu możemy słuchać kilka razy, a książkę przeczytamy raczej tylko jeden raz. Tworzona platforma musi uwzględniać specyfiki sektora różnych rodzajów twórczości.

W kolejnych numerach Kwartalnika będziemy opisywać dalszy rozwój tej inicjatywy.

Transmisja z trzech części spotkania jest dostępna na stronie internetowej WIPO pod adresem:

Część pierwsza zawiera wystąpienia Darena Tangga, Dyrektora Generalnego WIPO, Ministra Kultury Hiszpani Ernesta Urtasuna Domènecha, Ministra Transformacji Cyfrowej i Reformy Administracji Maroka Amala El Fallah Seghrouchni, Dyrektora Generalnego WIPO:

[WIPO Webcast – Artificial Intelligence Infrastructure Interchange Launch Event – WIPO IP AIII GE 26 Opening Remarks](https://webcast.wipo.int/video/WIPO_IP_AIII_GE_26_Opening_Remarks)

https://webcast.wipo.int/video/WIPO_IP_AIII_GE_26_2026-03-17_AM_126990

Druga część – sesja przedpołudniowa:

[WIPO Webcast – Artificial Intelligence Infrastructure Interchange Launch Event – WIPO IP AIII GE 26 Morning Session](https://webcast.wipo.int/video/WIPO_IP_AIII_GE_26_Morning_Session)

https://webcast.wipo.int/video/WIPO_IP_AIII_GE_26_2026-03-17_AM_126991

Trzecia część – sesja popołudniowa:

[WIPO Webcast – Artificial Intelligence Infrastructure Interchange Launch Event – WIPO IP AIII GE 26 Afternoon Session](https://webcast.wipo.int/video/WIPO_IP_AIII_GE_26_Afternoon_Session)

https://webcast.wipo.int/video/WIPO_IP_AIII_GE_26_2026-03-17_PM_126995

***

Parlament Europejski przyjął rezolucję dotyczącą praw autorskich i generatywnej sztucznej inteligencji (GenAI)

Dnia 10 marca 2026 roku Parlament Europejski (PE) przyjął rezolucję dotyczącą praw autorskich i GenAI, akceptującą raport *Generatywna sztuczna inteligencja – możliwości i wyzwania*.

Rezolucja P10 TA (2026)0066 została przyjęta znaczną większością głosów – 460 głosów za, 71 przeciw i 88 wstrzymujących się.

Główny wniosek rezolucji jest kierowany do Komisji Europejskiej i wzywa KE do podjęcia niezwłocznych działań i prac legislacyjnych porządkujących

regulacje dotyczące wzajemnych relacji pomiędzy prawami autorskimi a GenAI. Siedemnastostronicowy dokument zawiera 29 wniosków wymagających pilnego rozpatrzenia.

Pierwsze rekomendacje zalecają szybkie wyjaśnienie kwestii niejasności w stosowaniu dyrektywy DSM w kontekście szkolenia generatywnej AI oraz jej dotychczasowego stosowania i wdrażania. PE uważa, że obecne prawa autorskie są niewystarczające, aby sprostać wyzwaniu związanemu z licencjonowaniem

²⁸ https://webcast.wipo.int/video/WIPO_IP_AIII_GE_26_2026-03-17_AM_126991, 00:53:56.

materiałów chronionych prawem autorskim na potrzeby GenAI. Z tego względu wzywa KE do stworzenia dodatkowych ram prawnych w celu ustalenia zasad udzielania licencji dla GenAI oraz rozwiązania kwestii potencjalnych naruszeń obowiązującego prawa autorskiego.

Zdaniem Parlamentu takie ramy powinny obejmować przepisy zapewniające skuteczną współpracę dostawców generatywnej AI z twórcami i innymi podmiotami prawa autorskiego, w tym w szczególności przywrócenie prawidłowo funkcjonującego rynku licencji, który przywróci siłę przetargową podmiotów prawa autorskiego oraz realne rozwiązania w zakresie ochrony ich praw.

W kolejnym punkcie Parlament przypomina, że wszelkie wyjątki od obowiązujących praw w ramach dorobku prawnego z zakresu praw autorskich, w tym w odniesieniu do AI, muszą być zgodne z trójstopniowym testem określonym w art. 5 ust. 5 dyrektywy INFOSOC i w konwencji berneńskiej. Ponadto PE podkreśla, że pojęcie „dostępu zgodnego z prawem” wyklucza możliwość korzystania przez AI z pirackich lub naruszających prawo kopii utworów.

Następne postulaty są kierowane do Komisji Europejskiej. Parlament wzywa Komisję do dopilnowania, by działalność prowadzona w celach badawczo-naukowych lub edukacyjnych, w szczególności przez organizacje badawcze i instytucje zajmujące się dziedzictwem kulturowym, lub w ramach niekomercyjnych innowacji, nie była ograniczana, zgodnie z zasadą zawartą w art. 13 Karty²⁹, ale równocześnie wzywa Komisję do dopilnowania, by komercyjne wykorzystanie wyników badań naukowych będących rezultatem tych działań nie było ograniczane, **pod warunkiem uzyskania odpowiednich zezwoleń od podmiotów prawa autorskiego**. Zwraca przy tym uwagę, że podmioty prawa autorskiego, zwłaszcza z sektora prasy i mediów informacyjnych, a w szczególności wydawcy prasowi, dziennikarze i redaktorzy wiadomości, muszą mieć pełną kontrolę nad wykorzystaniem ich treści w formie cyfrowej przez systemy i modele AI do celów treningowych. W jego

ocenie taka kontrola powinna opierać się na skutecznej możliwości zablokowania nieautoryzowanego wykorzystania przez systemy i modele AI, w oparciu o pełną przejrzystość i dokumentację źródłową dotyczącą wykorzystania treści stron trzecich. Podmioty prawa autorskiego muszą mieć pełną kontrolę nad wykorzystaniem swoich treści do celów wykraczających poza trenowanie AI, takich jak wnioskowanie i generowanie wzbogacone o funkcje wyszukiwania przez systemy takie jak aplikacje, lub wykorzystanie do celów sprzyjających produkcji konkurencyjnych ofert generowanych przez AI na głównych rynkach podmiotów prawa autorskiego. Ta kontrola oznacza, że takie korzystanie może nastąpić wyłącznie za wyraźną zgodą podmiotów prawa autorskiego (*opt-in*). Aby to zrealizować, Parlament sugeruje, aby Komisja zbadała, w jaki sposób można rozszerzyć prawa pokrewne wydawców prasowych, dziennikarzy i redaktorów wiadomości oraz inne prawa pokrewne, w tym prawa producentów mediów informacyjnych i nadawców wiadomości, tak by obejmowały one takie cele.

Ponadto Parlament uważa, że prawami do wynagrodzenia można również zarządzać na podstawie systemu dobrowolnej licencji zbiorowej, w ramach której można przewidzieć domniemanie zbiorowego zarządzania prawami w imieniu podmiotów prawa autorskiego w odniesieniu do zastosowań należących do nich treści w związku z AI, bez uszczerbku dla prawa podmiotu prawa autorskiego do wyboru udzielania licencji indywidualnych.

Jednocześnie Parlament wzywa Komisję do zbadania możliwości ochrony sektora prasy i mediów informacyjnych, których usługi są nieustannie i w pełni wykorzystywane przez systemy sztucznej inteligencji, oraz do przeprowadzenia oceny i – w stosownych przypadkach – zaproponowania mechanizmów gwarantujących, że dostawcy modeli lub systemów generatywnej AI, którzy w sposób oczywisty przekierowują ruch i przychody z mediów prasowych i informacyjnych, udzielają tym mediom rekompensaty w sposób sprawiedliwy,

²⁹ Karta praw podstawowych Unii Europejskiej, artykuł 13: Wolność sztuki i nauki „Sztuka i badania naukowe są wolne od ograniczeń. Wolność akademicka jest szanowana”, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=celex:12012P/TXT>.

proporcjonalny i niedyskryminacyjny, zwracając szczególną uwagę na media lokalne i regionalne, w celu ochrony pluralizmu mediów, różnorodności i dyskursu demokratycznego w UE i jej państwach członkowskich.

W ocenie Parlamentu rosnące wykorzystanie generatywnej AI do agregowania lub prezentowania treści informacyjnych ma dalekosiężny wpływ na dostęp do informacji oraz ich różnorodność. Z tego względu wzywa Komisję i państwa członkowskie do zapewnienia pełnego egzekwowania prawa UE w celu przeciwdziałania temu zjawisku; podkreśla, że takie systemy powinny umacniać zasady leżące

u podstaw europejskiego aktu o wolności mediów i przyczyniać się do ich realizacji.

Jako podstawę takiego działania wskazuje **właściwe egzekwowanie art. 34 aktu o usługach cyfrowych³⁰ w szczególności w celu zapewnienia pluralizmu mediów i różnorodności informacji**, gdy dostawcy ci zostaną sklasyfikowani jako bardzo duże platformy lub wyszukiwarki internetowe, zapewniając odpowiednie przeciwdziałanie systemowym zagrożeniom dla wolności i pluralizmu mediów. (Na marginesie należy zauważyć, że w Polsce nadal nie wdrożono DSA – o czym piszę na str. 40).

³⁰ DSA – Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2065 z dnia 19 października 2022 r. w sprawie jednolitego rynku usług cyfrowych oraz zmiany dyrektywy 2000/31/WE (akt o usługach cyfrowych), <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj/pol>.

Artykuł 34. Ocena ryzyka

1. Dostawcy bardzo dużych platform internetowych i bardzo dużych wyszukiwarek internetowych z należytą starannością identyfikują, analizują i oceniają ryzyko systemowe w Unii wynikające z projektu lub funkcjonowania swojej usługi i powiązanych z nią systemów, w tym systemów algorytmicznych, lub z korzystania z ich usług. Przeprowadzają oni oceny ryzyka do dnia rozpoczęcia stosowania, o której mowa w art. 33 ust. 6 akapit drugi, a następnie co najmniej raz każdego roku, a w każdym razie przed uruchomieniem funkcji, które mogą mieć krytyczny wpływ na ryzyko zidentyfikowane zgodnie z niniejszym artykułem. Taka ocena ryzyka musi uwzględniać specyfikę ich usług oraz być proporcjonalna do ryzyka systemowego, biorąc pod uwagę jego wagę i prawdopodobieństwo, a także obejmować następujące rodzaje ryzyka systemowego:

- a) ryzyko rozpowszechniania nielegalnych treści za pośrednictwem ich usług;
- b) ryzyko wystąpienia faktycznych lub przewidywalnych negatywnych skutków dla wykonywania praw podstawowych, w szczególności prawa podstawowego do godności ludzkiej zapisanego w art. 1 Karty, do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego zapisanego w art. 7 Karty, do ochrony danych osobowych zapisanego w art. 8 Karty, do wolności wypowiedzi i informacji, w tym wolności i pluralizmu mediów, zapisanego w art. 11 Karty, do niedyskryminacji zapisanego w art. 21 Karty, do przestrzegania praw dziecka zapisanego w art. 24 Karty i do wysokiej jakości ochrony konsumentów zapisanego w art. 38 Karty;
- c) ryzyko wystąpienia faktycznych lub przewidywalnych negatywnych skutków dla dyskursu obywatelskiego i procesów wyborczych oraz dla bezpieczeństwa publicznego;
- d) ryzyko wystąpienia faktycznych lub przewidywalnych negatywnych skutków w odniesieniu do przemocy ze względu na płeć, ochrony zdrowia publicznego i małoletnich, oraz poważnych negatywnych skutków dla fizycznego i psychicznego dobrostanu osoby.

2. Przeprowadzając ocenę ryzyka, dostawcy bardzo dużych platform internetowych i bardzo dużych wyszukiwarek internetowych uwzględniają w szczególności, czy i w jaki sposób następujące czynniki mają wpływ na ryzyko systemowe, o którym mowa w ust. 1:

- a) projekt ich systemów rekomendacji i wszelkich innych właściwych systemów algorytmicznych;
- b) ich systemy moderowania treści;
- c) obowiązujące warunki korzystania z usług i ich egzekwowanie;
- d) systemy wyboru i prezentowania reklam;
- e) praktyki dostawcy związane z danymi. W ocenach analizuje się również, czy i w jaki sposób na ryzyko, o którym mowa w ust. 1, wpływa celowa manipulacja ich usługą, w tym w wyniku nieautentycznego korzystania z usługi lub zautomatyzowanego wykorzystywania usługi, a także akcentowanie i potencjalnie szybkie i szerokie rozpowszechnianie nielegalnych treści i informacji, które są niezgodne z ich warunkami korzystania z usług.

W ocenie uwzględnia się szczególnie aspekty regionalne lub językowe, w tym specyficzne dla danego państwa członkowskiego.

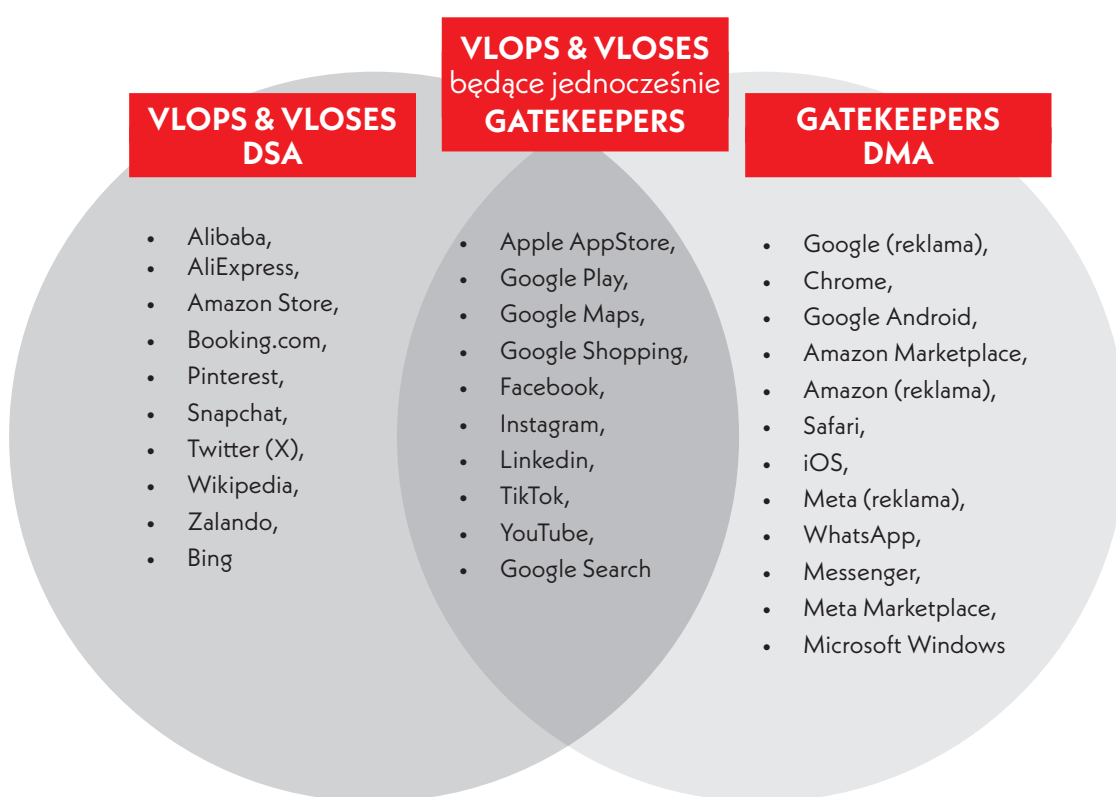
3. Dostawcy bardzo dużych platform internetowych i bardzo dużych wyszukiwarek cyfrowych przechowują dokumenty potwierdzające odnoszące się do ocen ryzyka przez co najmniej trzy lata po przeprowadzeniu ocen ryzyka i na wniosek przekazują je Komisji i koordynatorowi ds. usług cyfrowych właściwemu dla miejsca siedziby.

W kolejnym punkcie Parlament wzywa Komisję do szybkiego zajęcia się wszelkimi naruszeniami aktu o rynkach cyfrowych (DMA)³¹ w odniesieniu do potencjalnych praktyk polegających na faworyzowaniu własnych produktów przez strażników dostępu z korzyścią dla swoich usług AI i ze szkodą dla uczciwej konkurencji z użytkownikami biznesowymi.

Poniżej przypominam grafikę opublikowaną w Kwartalniku 3/2023 (str. 20)³², aby odświeżyć czytelnikom znaczenie pojęć „bardzo duża platforma

internetowa”, „bardzo duża wyszukiwarka” i „strażnik dostępu”. Wszystkie podmioty zakwalifikowane jako „bardzo duża platforma internetowa”, „bardzo duża wyszukiwarka” i „strażnik dostępu” muszą mieć więcej niż 45 milionów użytkowników miesięcznie – a dodatkowo strażnicy dostępu muszą mieć ponad 7,5 miliarda euro rocznego przychodu z usług świadczonych na terytorium UE w co najmniej trzech krajach członkowskich oraz świadczyć usługi dla co najmniej 10 tysięcy firm.

Bardzo duże platformy (VLOPs) i wyszukiwarki (VLOSEs) oraz strażnicy dostępu (Gatekeepers) – wzajemna korelacja

➤ **Konsultacje z organizacjami zbiorowego zarządzania** są kolejnym postulatem Parlamentu, który apeluje do Komisji, aby poprzez takie konsultacje z ozz ułatwiła zawieranie dobrowolnych zbiorowych umów licencyjnych w poszczególnych sektorach, w stosownych przypadkach, jako środka służącego

szybkemu stworzeniu funkcjonującego rynku licencji, który zapewni zrównoważone i skuteczne ramy gwarantujące sprawiedliwe wynagrodzenie podmiotom prawa autorskiego, a jednocześnie umożliwi dostawcom AI dostęp do wysokiej jakości danych treningowych. Ponadto wzywa Komisję do zadbania o to,

³¹ DMA – Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/1925 z dnia 14 września 2022 r. w sprawie kontestowalnych i uczciwych rynków w sektorze cyfrowym oraz zmiany dyrektyw (UE) 2019/1937 i (UE) 2020/1828 (akt o rynkach cyfrowych), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A32022R1925>.

³² Kwartalnik 3/2023, https://www.copyrightpolska.pl/docs/cp_kwartalnik_3_23.pdf, str. 20.

by takie zbiorowe umowy licencyjne były dostępne dla wszystkich zainteresowanych stron, w tym indywidualnych twórców i MŚP³³, tym samym promuje negocjacje w dobrej wierze i przejrzystość; przypomina, że należy szanować sprzeciw podmiotów prawa autorskiego wobec wykorzystywania ich treści do celów treningowych.

➤ Akt o wolności mediów³⁴

Parlament wzywa Komisję do zagwarantowania pewności prawnej zarówno podmiotom prawa autorskiego, jak i dostawcom AI, a także do oceny niezbędności i funkcjonalności narzędzi aktu o wolności mediów umożliwiających podmiotom prawa autorskiego skuteczne zablokowanie wykorzystania ich utworów do trenowania AI. Mechanizmy te powinny działać w ograniczonej liczbie standardowych formatów nadających się do odczytu maszynowego zarządzanych przez zaufanego pośrednika.

➤ EUIPO³⁵

EUIPO jest Urzędem Unii Europejskiej ds. Własności Intelktualnej odpowiedzialnym za zarządzanie unijnymi znakami towarowymi i zarejestrowanymi wzorami przemysłowymi Unii Europejskiej oraz unijnymi oznaczeniami geograficznymi dla produktów rzemieślniczych i przemysłowych, a więc urzędem powołanym bardziej do spraw własności przemysłowej niż praw autorskich i pokrewnych. Wygląda na to, że Parlament chce rozszerzenia kompetencji EUIPO,

ponieważ proponuje, aby EUIPO stało się zaufanym pośrednikiem, który zarządza sprzeciwami podmiotów praw autorskim w sprawie braku zgody na wykorzystywanie ich utworów do trenowania systemów AI w ramach wyjątku „eksploracja tekstów i danych”³⁶ (TDM). Do nowych kompetencji EUIPO miałyby należeć sporządzanie wykazów sprzeciwów, w tym innych istniejących już wykazów sprzeciwów. Jednak Parlament podkreśla, że udział w każdym nowym mechanizmie powinien być prosty i opłacalny oraz nie powinien unieważniać ani zastępować wcześniej wyrażonych odmów, zapewniając jednocześnie dostawcom AI kompleksowe narzędzie umożliwiające przestrzeganie praw autorskich. Ponadto PE uważa, że tworzenie takich mechanizmów powinno być planowane i oceniane w porozumieniu z zainteresowanymi stronami, w szczególności z podmiotami prawa autorskiego, dostawcami AI i reprezentującymi ich odpowiednio organizacjami. Parlament widzi również rolę EUIPO w procesie udzielania licencji dla celów AI i w tym względzie zaleca, aby Komisja powierzyła EUIPO także zadanie wspierania dobrowolnego procesu udzielania licencji w poszczególnych sektorach, tak aby usprawnić relacje między dostawcami generatywnej AI a podmiotami prawa autorskiego, ustanawiając praktyczne, sprzyjające innowacjom ramy, które wspierają konkurencyjność UE i nie utrudniają nadmiernie rozwoju technologii AI, nie powodując przy tym nieproporcjonalnych obciążeń administracyjnych ani nie stwarzając ryzyka dla egzekwowania

³³ Małe i średnie przedsiębiorstwa.

³⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1083 z dnia 11 kwietnia 2024 r. w sprawie ustanowienia wspólnych ram dla usług medialnych na rynku wewnętrznym i zmiany dyrektywy 2010/13/UE (europejski akt o wolności mediów), Dz.U. L, 2024/1083, 17.4.2024, ELL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj?eliuri=eli%3AReg%3A2024%3A1083%3Aoj&locale=pl>.

³⁵ European Union Intellectual Property Office <https://www.euipo.europa.eu/pl>.

³⁶ W polskiej ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych wyjątek ten jest uregulowany w art. 26³: „1. Wolno zwielokrotnić rozpowszechnione utwory w celu eksploracji tekstów i danych, chyba że uprawniony zastrzegł inaczej.

2. Zastrzeżenia, o którym mowa w ust. 1, dokonuje się wyraźnie i odpowiednio do sposobu, w jaki utwór został udostępniony. W przypadku utworów publicznie udostępnionych w taki sposób, aby każdy mógł mieć do nich dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym, zastrzeżenia dokonuje się w formie przeznaczonym do odczytu maszynowego w rozumieniu art. 2 pkt 7 ustawy z dnia 11 sierpnia 2021 r. o otwartych danych i ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1524) wraz z metadanymi”, <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19940240083/U/D19940083Lj.pdf>.

praw wyłącznych. W ocenie PE dobrą inicjatywą jest utworzenie Centrum Wiedzy o Prawie Autorskim przy EUIPO, ponieważ będzie ono odgrywać kluczową rolę w kierowaniu korzystaniem z praw autorskich w dobie generatywnej AI poprzez uświadamianie, propagowanie jasności prawa i sprzyjanie tworzeniu zrównoważonych ram wspierających kreatywność, innowacje, ochronę kultury i konkurencyjność Europy.

➤ **Współpraca z dostawcami modeli AI**

Kolejne postulaty kierowane do Komisji dotyczą przedstawienia dostawcom modeli i systemów AI ogólnego przeznaczenia oraz podmiotom stosującym modele i systemy AI ogólnego przeznaczenia, wprowadzane do obrotu w UE, propozycji dotyczących przejrzystości i dokumentacji źródłowej w zakresie wykorzystania utworów chronionych prawem autorskim lub innych przedmiotów objętych ochroną, w tym do zapewnienia zgodności z rezygnacją na rzecz zaufanego pośrednika, takiego jak EUIPO.

Można postawić pytanie, w jakim zakresie ten postulat odnosi się do stworzonego przez KE Kodeksu postępowania w zakresie AI ogólnego przeznaczenia (GPAI)³⁷, czyli kodeksu dobrych praktyk w zakresie AI – zaakceptowanego i przyjętego do stosowania przez niektóre firmy big tech AI³⁸. To znaczy, czy uznaje propozycje zawarte w kodeksie za niewystarczające? W dalszych postanowieniach rezolucji zawarte jest stwierdzenie, że GPAI jest tymczasowym narzędziem wykazywania zgodności z aktem w sprawie AI do czasu opracowania ujednoczonych norm, jak podkreślono w wytycznych opublikowanych przez Europejski Urząd ds. AI 18 lipca 2025 roku. Jakby w uzupełnieniu GPAI dalsze zalecenia Parlamentu wydają się bardzo szczegółowe, w kolejnym bowiem Parlament sugeruje kontynuację współpracy z dostawcami AI i innymi zainteresowanymi stronami w celu ulepszenia wzoru dotyczącego

przejrzystości danych treningowych³⁹. Proponuje się, aby była ona uzupełniona o obowiązek identyfikowania się robotów indeksujących przed operatorem sieci. Jednocześnie wobec firm zajmujących się AI przewiduje się obowiązek prowadzenia szczegółowych rejestrów działań związanych z automatycznym zbieraniem danych. Wymogi te powinny być realizowane z należyтым uwzględnieniem potrzeby ochrony tajemnic handlowych i poufnych informacji biznesowych oraz przy zapewnieniu odpowiedniej równowagi między taką ochroną a skutecznym wdrażaniem obowiązków w zakresie przejrzystości. W tej kwestii Parlament rekomenduje konkretne rozwiązania, takie jak oznakowanie cyfrowym znakiem wodnym, które polega na dyskretnym wstawianiu podpisu, kodu lub konkretnych informacji bezpośrednio do treści chronionych – tekstu, obrazu, filmu czy dźwięku. Uważa, że jest to innowacyjne i solidne narzędzie ochrony prawa autorskiego i praw pokrewnych, które powinno być powszechnie stosowane, ale bez unieważniania sprzeciwów złożonych wcześniej w innej formie.

Parlament uważa, że nie należy wprowadzać żadnych ram prawnych regulujących trenowanie generatywnej AI za pomocą utworów oraz innych przedmiotów chronionych prawem autorskim i prawami pokrewnymi bez zapewnienia pełnej przejrzystości w zakresie wykorzystywania takich danych oraz skutecznej ochrony i egzekwowania praw twórców, co przywróciłoby twórcom bezwzględne prawo do zapewnienia sobie pełnej siły przetargowej w celu uzyskania odpowiedniego i proporcjonalnego wynagrodzenia.

➤ **Europejski Urząd ds. AI**

Parlament wzywa Europejski Urząd ds. AI do rygorystycznego egzekwowania przepisów i ułatwiania prac zmierzających do osiągnięcia najwyższych standardów UE w zakresie skutecznego przestrzegania

³⁷ O GPAI pisałam w Kwartalniku 2–3/2025, str. 30: https://www.copyrightpolska.pl/docs/cp_kwartalnik_2-3_25.pdf.

³⁸ Aktualizowana lista firm, które podpisały GPAI, znajduje się na stronie: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/contents-code-gpai#ecl-inpage-Signatories-of-the-A>.

³⁹ Szczególnie wyszukiwarek AI operujących w czasie rzeczywistym.

przedmiotowych wymogów. Wzywa także sygnatariuszy do przyjęcia publicznej polityki dotyczącej praw autorskich oraz stosowania dostępnego, ograniczonego w czasie mechanizmu składania skarg, który zapewni podmiotom prawa autorskiego skuteczne dochodzenie roszczeń.

➤ Przegląd dyrektywy DSM

Parlament zaleca, by Komisja pilnie przeprowadziła dogłębną ocenę pomagającą szybko wypracować rozwiązanie problemu, **czy wdrażanie istniejącego dorobku prawnego UE w dziedzinie praw autorskich odpowiednio rozwiązuje kwestię niepewności prawa i skutków dla konkurencji związanych z wykorzystywaniem utworów chronionych i innych przedmiotów objętych ochroną do trenowania systemów generatywnej AI**. Zalecenie to ma zastosowanie niezależnie od planowanego przeglądu ram prawnych dotyczących praw autorskich i dyrektywy DSM, powinno zostać zrealizowane przed jego rozpoczęciem oraz nie przesądza z góry o potrzebie zmiany przepisów.

Ponadto proponuje się, aby zbadała również kwestię konsekwencji terytorialnych, kwestię zrównoważonego charakteru innych publicznie dostępnych zasobów, takich jak internetowe encyklopedie, biblioteki i archiwa, a także kwestię rozpowszechniania treści generowanych przez AI, które mogą zastępować prace stworzone przez ludzi.

PE podkreśla, że ocena ta powinna zostać przeprowadzona przy użyciu holistycznego podejścia uwzględniającego potrzeby wszystkich

zainteresowanych stron, w tym naukowców, uczelni, bibliotek, organizacji kulturalnych, europejskich programistów AI (w tym przedsiębiorstw typu start-up), serwisów informacyjnych i sektora kreatywnego, w odniesieniu do wykorzystania i rozwoju AI.

➤ Licencje i wynagrodzenia a zasada terytorialności

Parlament potwierdził, że – zgodnie z prawem UE i prawem międzynarodowym – zasada terytorialności powinna być interpretowana w sposób zapewniający równe warunki konkurencji między usługami generatywnej AI z siedzibą w UE i poza nią, a także gwarantujący odpowiednią ochronę i sprawiedliwe wynagrodzenie dla twórców za wykorzystanie ich utworów oraz usprawnienie udzielania licencji na takie utwory.

W przypadku wprowadzania na rynek lub udostępniania na rynku UE modeli i systemów generatywnej AI zastosowanie ma prawo autorskie UE, o którym mowa w motywie 106⁴⁰ aktu w sprawie AI – niezależnie od jurysdykcji, w której mają miejsce czynności regulowane prawem autorskim stanowiące podstawę trenowania tych modeli i systemów generatywnej AI. Co więcej – w przypadku nieprzestrzegania praw autorskich modele i systemy te nie mogą być wprowadzane do obrotu ani udostępniane na rynku UE.

➤ Zagrożenia

Parlament dostrzega ryzyko stopniowego zanikania ludzkiej kreatywności na rzecz treści

⁴⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1689 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie ustanowienia zharmonizowanych przepisów dotyczących sztucznej inteligencji oraz zmiany rozporządzeń (WE) nr 300/2008, (UE) nr 167/2013, (UE) nr 168/2013, (UE) 2018/858, (UE) 2018/1139 i (UE) 2019/2144 oraz dyrektyw 2014/90/UE, (UE) 2016/797 i (UE) 2020/1828 (akt w sprawie sztucznej inteligencji)

„Motyw 106

Dostawcy wprowadzający modele AI ogólnego przeznaczenia do obrotu w Unii powinni zapewnić, aby ustanowione w niniejszym rozporządzeniu odpowiednie obowiązki zostały spełnione. W tym celu dostawcy modeli AI ogólnego przeznaczenia powinni wprowadzić politykę w celu zapewnienia zgodności z prawem Unii dotyczącym prawa autorskiego i praw pokrewnych, w szczególności w celu identyfikacji i zastosowania się do zastrzeżenia praw wyrażonego przez podmioty uprawnione zgodnie z art. 4 ust. 3 dyrektywy (UE) 2019/790. Każdy dostawca wprowadzający do obrotu w Unii model AI ogólnego przeznaczenia powinien spełniać ten obowiązek, niezależnie od jurysdykcji, w której mają miejsce czynności regulowane prawem autorskim stanowiące podstawę trenowania tych modeli AI ogólnego przeznaczenia. Jest to konieczne do zapewnienia równych warunków działania dostawcom modeli AI ogólnego przeznaczenia, tak aby żaden dostawca nie mógł uzyskać przewagi konkurencyjnej na rynku Unii poprzez stosowanie niższych standardów praw autorskich niż normy przewidziane w Unii”, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:32024R1689>.

generowanych przez systemy AI, a także potencjalne zachwianie europejskiej produkcji artystycznej i twórczej oraz naruszenie zrównoważonego charakteru ekosystemu informacji publicznej.

➤ **Ramy licencyjne jako sposób korzystania z utworów na potrzeby AI**

Parlament uważa, że **dobrowolne udzielanie licencji, zarówno indywidualnych, jak i zbiorowych**, stanowi podstawę sukcesu sektorów kreatywnych. Zapewnia to elastyczność w wyborze modelu najlepiej dostosowanego do każdego zastosowania.

Jednocześnie Parlament podkreśla, że: **„podmioty prawa autorskiego muszą zachować swobodę decydowania o tym, czy udzielać licencji na swoje utwory generatywnym systemom AI, oraz swobodę ustalania odpowiedniego wynagrodzenia”**. Ma to chronić różnorodność sektorową i zapobiegać zakłóceniom rynku, które mogłyby zagrozić rentowności branży kreatywnej i europejskiej prasy. Z tego względu wzywa do stworzenia ram licencyjnych do celu wykorzystania treści chronionych prawem autorskim lub prawami pokrewnymi, w taki sposób, aby umożliwić sprawiedliwe wynagradzanie twórców za wykorzystanie ich treści chronionych prawem autorskim przez modele generatywnej AI.

W tym celu zachęca dostawców modeli AI do uzyskiwania licencji od podmiotów prawa autorskiego. Podkreśla przy tym, że faktyczna i całościowa przejrzystość w odniesieniu do utworów i treści chronionych prawem autorskim wykorzystywanych do trenowania modeli AI jest niezbędnym warunkiem wstępnym rozwoju takiego rynku przy jednoczesnym sprawnym egzekwowaniu przepisów o przejrzystości nałożonych na programistów AI tworzących duże modele językowe (LLM – *Large Language Models*).

➤ **Rozwiązanie problemu dotychczasowego wykorzystywania chronionych utworów**

PE odnotowuje wykorzystywanie systemów generatywnej AI, które w dużym stopniu opierają się na treściach chronionych, powielając je bez zezwolenia podmiotów uprawnionych z tytułu praw autorskich lub bez zapewnienia wynagrodzenia dla tych

podmiotów. W szczególności dotyczy to systemów zintegrowanych z wyszukiwarkami lub innymi usługami cyfrowymi, które umożliwiają generowanie – często w czasie rzeczywistym i przy marginalnych kosztach – treści naruszających prawa do oryginalnych utworów oraz innych przedmiotów objętych ochroną, stanowiących podstawę trenowania tych modeli lub przez nie pozyskiwanych, w tym także w czasie rzeczywistym. Jest głęboko zaniepokojony tym, że praktyki te mogą skutkować dostarczaniem produktów i usług, które bezpośrednio i nieuczciwie konkurują z produktami i usługami podmiotów prawa autorskiego, w tym poprzez niezgodne z prawem faworyzowanie własnych produktów przez strażników dostępu.

Dlatego PE wzywa Komisję do zbadania, czy istnieje możliwe rozwiązanie zapewniające natychmiastowe, sprawiedliwe i proporcjonalne wynagrodzenie za dotychczasowe wykorzystanie utworów chronionych prawem autorskim przez dostawców modeli i systemów AI ogólnego przeznaczenia w odniesieniu do wykorzystania treści chronionych prawem autorskim lub praw pokrewnych tam, gdzie nie udało się jeszcze stworzyć rynku licencji. Obowiązek ten miałby zastosowanie do czasu wprowadzenia reform przewidzianych w niniejszym sprawozdaniu. W związku z tym Parlament sprzeciwia się każdemu wnioskowi dotyczącemu ram opartych na uzyskaniu przez dostawców AI globalnej licencji do celów trenowania ich modeli generatywnej AI w zamian za opłatę ryczałtową.

PE uważa, że: **„wartość treści chronionych prawem autorskim lub prawami pokrewnymi musi być proporcjonalna i ustalana na podstawie odpowiednich czynników, w drodze negocjacji w dobrej wierze między podmiotami prawa autorskiego lub ich przedstawicielami a dostawcami AI”**.

➤ **Domniemanie korzystania z utworów i innych praw objętych prawem autorskim do celów trenowania, wnioskowania lub generowania**

Parlament wzywa Komisję, aby zaproponowała przyjęcie domniemania wzruszalnego, zgodnie z którym w przypadku każdego modelu lub systemu generatywnej AI wprowadzonego do obrotu

w UE – do celów trenowania, wnioskowania lub generowania wzbogaconego o funkcje wyszukiwania – uznaje się, że do jego działania wykorzystano utwory i inne przedmioty objęte prawem autorskim lub prawami pokrewnymi, jeżeli obowiązki w zakresie przejrzystości określone w niniejszej rezolucji nie zostały w pełni spełnione.

Zaleca ponadto, aby w przypadku gdy podmiot prawa autorskiego lub reprezentująca go organizacja wygra postępowanie sądowe na podstawie tego domniemania lub na podstawie przedstawionych dowodów, wszelkie uzasadnione i proporcjonalne koszty prawne oraz inne koszty poniesione w związku z dochodzeniem tych praw ponosił – stosownie do przypadku – dostawca modelu lub systemu AI. W tożsamym zakresie inicjatywę ustawodawczą złożył Senat Francji, o czym piszę więcej na końcu artykułu.

➤ **Status wytworów wygenerowanych przez AI**

PE kładzie nacisk na nieuznawane jako chronionych prawem autorskim treści wygenerowanych całkowicie przez AI, jako niespełniające ustalonych kryteriów ochrony prawa autorskiego. Proponuje, aby wyraźnie określono status domeny publicznej takich wytworów.

➤ **Możliwość wtórnego naruszenia praw autorskich w wyniku kolejnego przetwarzania wytworów AI**

Parlament proponuje, aby KE zbadała, jakie środki mogą przeciwdziałać naruszeniu praw do zwielokrotniania, publicznego udostępniania i podawania do wiadomości publicznej poprzez wytwarzanie wyników generatywnej AI. Środki te nie powinny jednak prowadzić do zapobiegania powstawaniu wyników GenAI, które obejmują utwory lub inne przedmioty objęte ochroną, a jednocześnie nie naruszają prawa autorskiego i praw pokrewnych. W szczególności dotyczy to

przypadków do użytku prywatnego, cytowania, krytyki, recenzji, karykatury, parodii i pastiszu oraz niezamierzonego włączenia.

➤ **Ochrona przed deepfejkami**

Parlament wzywa Komisję do zbadania metod ochrony osób fizycznych przed rozpowszechnianiem bez ich zgody deepfejków, które definiuje jako: „zmanipulowane i generowane przez AI cyfrowe treści graficzne, dźwiękowe lub wideo, w tym utwory i występy artystów, naśladujących ich cechy osobowe”. Podkreśla też, że dostawcy usług cyfrowych muszą mieć wyraźny obowiązek przeciwdziałania takiemu nielegalnemu wykorzystywaniu prawa osoby fizycznej do własnego ciała, rysów twarzy oraz głosu i praw własności intelektualnej.

➤ **Oznaczanie treści generowanych przez AI**

Parlament wzywa Komisję do niezwłocznego wydania unijnego kodeksu postępowania w zakresie oznakowania treści. PE podkreśla potrzebę czytelnego oznaczania treści generowanych wyłącznie przez AI. Jest to konieczne zarówno w celu monitorowania wdrażania obowiązków w zakresie przejrzystości przez platformy oferujące treści kreatywne, jak i w celu wykrywania i sygnalizowania użytkownikom istnienia treści wygenerowanych przez AI.

Zapewne niejednokrotnie w tekstach Kwartalnika będziemy odwoływać się do postanowień rezolucji Parlamentu Europejskiego i wracać do jej szczegółowych zapisów.

Ten obszerny dokument stanowi kompleksowe wskazanie problemów środowisk twórczych, wydawniczych, przemysłu kreatywnego oraz każdego człowieka: zarówno tego, którego twórczość jest eksploatowana, jak i tego, który jest odbiorcą wytworów AI.

Z powyższych względów stanowi cenny wkład Parlamentu Europejskiego w debatę o kierunkach regulacji AI, a w szczególności GenAI.

W zaleceniu nr 22 i 23⁴¹ Parlament zwraca się do Komisji Europejskiej i EUIPO o upowszechnianie wiedzy na temat praw autorskich poprzez dostarczanie podmiotom praw autorskich przydatnych i wiarygodnych informacji na temat praw autorskich – co również stanowi misję

Kwartalnika, więc z tym większą satysfakcją będziemy ją wypełniać.

Link do dokumentu rezolucji:

https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-10-2026-0066_PL.pdf

***

Kontynuując temat domniemania użycia utworów do trenowania sztucznej inteligencji poruszony w rezolucji Parlamentu Europejskiego, warto zapoznać się z nową inicjatywą Senatu we Francji, która stanowi istotne przyspieszenie regulacji GenAI.

Do ustawy o prawie autorskim proponuje się dodać zapis Art. L. 331-4-1 o następującej treści:

O ile nie udowodni się inaczej, przedmiot chroniony prawem autorskim lub prawem pokrewnym, w rozumieniu niniejszego Kodeksu, należy uznać za wykorzystywany przez system sztucznej inteligencji, pod warunkiem że wskazanie dotyczące rozwoju lub wdrożenia tego systemu lub wyniku przez niego generowanego czyni takie wykorzystanie prawdopodobnym.

W opinii wydanej 19 marca 2026 roku o projekcie pozytywnie wypowiedziała się Conseil d’Etat (Rada Stanu), sugerując poprawkę redakcyjną i zmianę słowa „wykorzystane” (*exploité*) na „używane” (*utilisé*).

Link do projektu:

<https://www.senat.fr/leg/pp125-220.html>

Link do opinii Conseil d’Etat:

<https://www.conseil-etat.fr/avis-consultatifs/derniers-avis-rendus/a-l-assemblee-nationale-et-au-senat/avis-sur-une-proposition-de-loi-relative-a-l-instauration-d-une-presomption-d-exploitation-des-contenus-culturels-par-les-fournisseurs-d-intelligen>

Na zakończenie warto zapowiedzieć ważny **Raport o prawie autorskim i GenAI** w Wielkiej Brytanii. Jest to obszerny, liczący 125 stron dokument o historii ochrony utworów od najstarszego prawa⁴² w tym zakresie – jakim jest Statut Anny z 1710 roku, do aktualnego problemu GenAI. Raport został opublikowany tuż przed zamknięciem numeru, wobec czego jego omówienie zamieścimy w kolejnym Kwartalniku.

Z pobieżnej analizy wynika, że brytyjski rząd nie rekomenduje wprowadzenia wyjątku TDM dla celów komercyjnych – pozostawiając tę sferę regulacjom licencyjnym.

Link do raportu:

https://assets.publishing.service.gov.uk/media/69ba692226909a14239612e4/CP2602959_-_Report_on_Copyright_and_Artificial_Intelligence_web.pdf

⁴¹ Zalecenie nr 22: „[Parlament Europejski] zachęca Komisję i EUIPO do koordynowania działań mających na celu upowszechnianie wśród twórców i dostawców AI wiedzy na temat praw autorskich, które to działania mogą obejmować kontrolne listy zgodności, zestawy narzędzi prawnych i technologicznych oraz przewodniki techniczne, a także do szerzenia wiedzy wśród podmiotów prawa autorskiego poprzez dostarczanie im przydatnych i wiarygodnych informacji na temat praw autorskich”.

Zalecenie nr 23: „[Parlament Europejski] z zadowoleniem przyjmuje utworzenie Centrum Wiedzy o Prawie Autorskim przy EUIPO, ponieważ będzie ono odgrywać kluczową rolę w kierowaniu korzystaniem z praw autorskich w dobie generatywnej AI poprzez uświadamianie, propagowanie jasności prawa i sprzyjanie tworzeniu zrównoważonych ram wspierających kreatywność, innowacje, ochronę kultury i konkurencyjność Europy”.

⁴² Niektórzy uważają, że najstarszą brytyjską regulacją w przedmiocie prawa autorskiego jest Akt o licencjach z 1662 roku, który *de facto* był ustanowieniem monopolu drukarskiego.

SPRAWY W TSUE

MARZENNA WOJCIECHOWSKA

Czy przy dochodzeniu naruszeń prawa autorskiego konieczne jest współdziałanie wszystkich współtwórców? (wyrok w sprawie C-182/24)

Orzeczenie TSUE w sprawie C-182/24 o egzekwowanie naruszeń praw autorskich w kontekście uprawnień poszczególnych współtwórców zapadło 18 grudnia 2025 roku. Zanim przejdę do szczegółów sprawy, zwrócę uwagę, że polska ustawa o prawie autorskim⁴³ zawiera w tej kwestii regulacje, które są bardziej elastyczne niż w prawie francuskim, i wydaje się, że wyrok TSUE nie podważa zasad przyjętych w art. 9 ust. 4 pr. aut.⁴⁴, który umożliwia dochodzenie naruszeń prawa autorskiego poszczególnym współtwórcom. Tak jak do wykonywania prawa do całości utworu potrzebne jest współdziałanie wszystkich współtwórców (art. 9 ust. 3 pr. aut.)⁴⁵ – tak w przypadku dochodzenia roszczenia o naruszenie praw autorskich każdy ze współtwórców może dochodzić roszczenia do całości utworu, a następnie przekazać pozostałym współtwórcom przypadające na nich części proporcjonalnie do ich udziałów.

Natomiast gdy prawo zakłada konieczność współdziałania wszystkich współtwórców przy dochodzeniu naruszeń prawa autorskiego, a tak jest w prawie francuskim – dochodzenie naruszeń może być utrudnione,

a w niektórych sprawach wręcz niemożliwe. Właśnie ten przepis stał się kanwą zapytania skierowanego do TSUE, czy taka regulacja nie narusza przepisów prawa unijnego, a konkretnie dyrektywy INFOSOC⁴⁶ i dyrektywy o egzekwowaniu praw własności intelektualnej⁴⁷. Sąd odsyłający⁴⁸ skierował zapytanie, bardzo szeroko wskazując jako podstawy swoich wątpliwości wiele przepisów, w tym Kartę praw podstawowych i reguły traktatu ustanawiającego UE.

Choć sprawa dotyczy utworu audiowizualnego, opartego z istoty rzeczy na koniecznej współpracy wielu twórców, to jej tezy są równie istotne dla autorów innych utworów, np. naukowych – gdzie często dochodzi do współpracy wielu autorów i nie zawsze da się wyodrębnić części mające samodzielne znaczenie – tak aby dochodzić naruszenia tylko części utworu. W sprawie C-182/24 sytuację dodatkowo komplikował fakt, że do dochodzenia naruszenia uprawnieni byli spadkobiercy nieżyjących już autorów: Claude’a Chabrola i Paula Gégauffema oraz innych współautorów 10 filmów, które powstały w latach 1967–1974.

⁴³ Ustawa z dnia 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tj. Dz. U. 2025 poz. 24).

⁴⁴ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19940240083/U/D19940083Lj.pdf>:

Art. 9 ust. 4. „Każdy ze współtwórców może dochodzić roszczeń z tytułu naruszenia prawa autorskiego do całości utworu. Uzyskane świadczenie przypada wszystkim współtwórcom, stosownie do wielkości ich udziałów”.

⁴⁵ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19940240083/U/D19940083Lj.pdf>

Art. 9 ust. 3. „Do wykonywania prawa autorskiego do całości utworu potrzebna jest zgoda wszystkich współtwórców. W przypadku braku takiej zgody każdy ze współtwórców może żądać rozstrzygnięcia przez sąd, który orzeka, uwzględniając interesy wszystkich współtwórców”.

⁴⁶ Dyrektywa 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A32001L0029>.

⁴⁷ Dyrektywa 2004/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2004/48/oj/pol>.

⁴⁸ Tribunal judiciaire de Paris – Sąd powszechny I instancji w Paryżu.

W sytuacji gdy pozew o naruszenie praw autorskich wnieśli tylko spadkobiercy Claude'a Chabrola i Paula Gégauffema (9 osób), pozwany zażądał, aby zostali wezwani wszyscy uprawnieni (kolejne 19 osób). Próby zadośćuczynienia temu żądaniu właściwie sparaliżowały postępowanie – dlatego paryski sąd zdecydował o wniesieniu zapytania prejudycjalnego. TSUE uznał, że państwo członkowskie może

wymagać, aby wszyscy współautorzy/współwłaściciele dzieła zbiorowego byli zaangażowani w proces o naruszenie praw autorskich, ale ten wymóg nie może spowodować, aby wniesienie powództwa było praktycznie niemożliwe, nadmiernie utrudnione lub tworzące niepotrzebne komplikowanie dochodzenia naruszenia, lub tworzące nadmierne koszty.

Sentencja orzeczenia TSUE

Artykuł 8⁴⁹ dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym, art. 3⁵⁰ dyrektywy 2004/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej i art. 1 dyrektywy 2006/116/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie czasu ochrony prawa autorskiego i niektórych praw pokrewnych w związku z art. 17 i 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że:

nie stoją one na przeszkodzie uregulowaniom krajowym uzależniającym dopuszczalność powództwa o naruszenie prawa autorskiego do utworu współautorskiego od udziału w sprawie wszystkich współuprawnionych z tytułu tego prawa, pod warunkiem że wykładnia i stosowanie tych uregulowań nie czynią przewidzianej procedury nadmiernie skomplikowaną czy kosztowną, ponieważ taka procedura nie może uniemożliwiać lub nadmiernie utrudniać wytoczenia tego powództwa wyłącznie przez jednego lub kilku ze współuprawnionych. Sąd krajowy powinien w każdym wypadku zapewnić poszanowanie prawa do skutecznej ochrony sądowej ustanowionego w art. 47 Karty.

Link do dokumentów sprawy w TSUE:

<https://infocuria.curia.europa.eu/tabs/affair?jurisdiction=&searchTerm=C-182%2F24&date-type=intro&sort=SCORE=-DESC&lang=pl&intro-date-start=&intro-date-end=>

⁴⁹ „1. Państwa Członkowskie przewidują stosowne sankcje i środki naprawcze w przypadku naruszenia praw i obowiązków wymienionych w niniejszej dyrektywie i podejmują wszelkie niezbędne środki w celu zapewnienia ich realizacji. Sankcje te muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające”.

⁵⁰ Art. 3. „1. Państwa Członkowskie zapewniają objęte niniejszą dyrektywą środki, procedury i środki naprawcze niezbędne do stosowania praw własności intelektualnej. Powyższe środki, procedury i środki naprawcze są sprawiedliwe i słuszne oraz nie są nadmiernie skomplikowane czy kosztowne, ani też nie pociągają za sobą nierozsądnych ograniczeń czasowych czy niezasadzonych opóźnień.

2. Powyższe środki, procedury i środki naprawcze są również skuteczne, proporcjonalne i odstraszające i stosowane w taki sposób, aby zapobiec tworzeniu ograniczeń handlu prowadzonego zgodnie z prawem i zapewnić zabezpieczenia przed ich nadużywaniem”.

Znaczenie geoblokowania dla interpretacji pojęcia publicznego udostępniania utworów online (opinia Rzecznika Generalnego TSUE w sprawie C-788/24 – *Dziennik Anne Frank*)

Sprawa niezwykle ciekawa dla wydawców i autorów wydań naukowych i krytycznych, które podlegają dodatkowej ochronie praw pokrewnych po wygaśnięciu praw autorskich do utworu będącego przedmiotem opracowania naukowego bądź krytycznego. W polskiej ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych⁵¹ (dalej pr. aut.) zagadnienie to regulują art. 99¹–99⁶ pr. aut., natomiast w tle omawianej sprawy istotny jest art. 99² pr. aut.⁵², który przyznaje ochronę na 30 lat takim opracowaniom na niektórych polach eksploatacji. Ochrona ta nie dotyczy pola internetowego, czyli udostępniania w taki sposób, aby osoby trzecie miały dostęp w miejscu i czasie dowolnie wybranym. Z uwagi na powyższe opracowanie naukowe *Dziennika Anne Frank* na terytorium RP podlega ochronie w zakresie zwielokrotniania i wprowadzania do obrotu, natomiast nie podlega ochronie w zakresie korzystania online.

W Holandii – w której publikacja online stała się przyczynkiem do skierowania pytania prejudycjalnego do TSUE – ochrona *Dziennika Anne Frank* będzie trwała do 1 stycznia 2037 roku. Sądy holenderskie zastosowały przepisy o ochronie utworów wydanych po śmierci autora. Ochrona ta trwa przez 50 lat od publikacji – czyli od 1986 roku, kiedy *Dziennik* po raz pierwszy został opublikowany w całości. Powołując się na powyższe prawo, powód Anne

Frank Fonds (fundacja szwajcarska) pozwała Anne Frank Stiftung i Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, Vereniging voor Onderzoek en Ontsluiting van Historische Teksten (fundacja i instytucje holenderskie) o naruszenie praw autorskich.

Pozwany na swoją obronę przedstawił obszerną argumentację. Po pierwsze prawa autorskie do *Dziennika Anne Frank* wygasły w 2015 roku⁵³, po drugie udostępniając *Dziennik*, zadbał o to, aby był on niedostępny na terytorium Holandii i tych terytoriach, gdzie podlegają ochronie, poprzez wprowadzenie blokady geolokalizacyjnej. Blokada polega na automatycznym odrzucaniu wejść z oznaczonych terytoriów. *Dziennik* był dostępny z terytoriów, na których ochrona nie obowiązywała (tzw. terytoria *public domain*), np. w sąsiedniej Belgii.

Jednak z uwagi na popularny program VPN, który pozwala obejść tę barierę, ochrona *Dziennika* stała się iluzoryczna – stosując VPN można było bowiem zmieniać kraj wejścia na stronę z *Dziennikiem* i ten wyświetlał się na terytorium objętym ochroną, w tym również w Holandii. Rozpatrując sprawę o naruszenie praw autorskich Sąd Najwyższy w Holandii zdecydował się na wniesienie pytań prejudycjalnych do TSUE. Wątpliwości Sądu dotyczą zakresu pojęcia „publicznego udostępniania” w rozumieniu art. 3 ust. 1⁵⁴ dyrektywy INFOSOC⁵⁵, a w szczególności kwestii, czy publikacja treści w witrynie internetowej

⁵¹ Ustawa z dnia 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tj. Dz. U. 2025 poz. 24), <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19940240083/U/D19940083Lj.pdf>.

⁵² Art. 99². „Temu, kto po upływie czasu ochrony prawa autorskiego do utworu przygotował jego wydanie krytyczne lub naukowe, niebędące utworem, przysługuje wyłączne prawo do rozporządzania takim wydaniem i korzystania z niego w zakresie, o którym mowa w art. 50 pkt 1 i 2, przez okres trzydziestu lat od daty publikacji”.

⁵³ Anne Frank zmarła w 1945 roku – stąd jej utwory przeszły do domeny publicznej 70 lat później – 1 stycznia 2016 roku.

⁵⁴ Artykuł 3, ust.1 dyrektywy INFOSOC:

„1. Państwa Członkowskie powinny zapewnić autorom wyłączne prawo do zezwalania lub zabrania na jakiegokolwiek publiczne udostępnianie ich utworów, drogą przewodową lub bezprzewodową, włączając podawanie do publicznej wiadomości ich utworów w taki sposób, że osoby postronne mają do nich dostęp w wybranym przez siebie miejscu i czasie”.

⁵⁵ Dyrektywa 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A32001L0029>.

stanowi takie „publiczne udostępnienie” w państwie członkowskim, w którym ta treść jest chroniona prawem autorskim i w którym w stosunku do tej witryny internetowej zastosowano (najnowocześniejsze) rozwiązania z zakresu blokowania geograficznego, wskutek czego można ją odwiedzać jedynie w przypadku obejścia tego środka blokującego za pomocą usługi wirtualnej sieci prywatnej (VPN) lub usługi podobnej. W ocenie Sądu rozstrzygnięcie sporu wymaga wyważenia dwóch interesów chronionych przez Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej⁵⁶,

a mianowicie, z jednej strony, ochrony praw autorskich przysługujących powodowi w postępowaniu głównym, zapisanych w art. 17 ust. 2 Karty⁵⁷, a z drugiej strony, przysługującej pozwanym w postępowaniu głównym wolności wypowiedzi i informacji, zagwarantowanej w art. 11 Karty⁵⁸.

Na rozprawie 15 stycznia 2026 roku opinię w sprawie przedstawił Rzecznik Generalny TSUE Athanasios Rantos, który zarekomendował składowi orzekającemu TSUE następujące odpowiedzi:

W świetle powyższych rozważań proponuję, aby na pytania prejudycjalne przedstawione przez Hoge Raad der Nederlanden (sąd najwyższy Niderlandów) Trybunał odpowiedział w następujący sposób:

Artykuł 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym należy interpretować w ten sposób, że:

1) nie wymaga on, aby czynność opublikowania utworu w witrynie internetowej była skierowana do odbiorców w danym kraju, aby można było ją uznać za „czynność publicznego udostępnienia” w tym kraju;

2) publikacja treści w witrynie internetowej nie stanowi „publicznego udostępnienia” w rozumieniu tego przepisu w kraju, w którym ta treść jest chroniona prawem autorskim i w którym w stosunku do tej witryny internetowej zastosowano skuteczne blokowanie geograficzne oraz ewentualnie inne środki, niebędące środkami technologicznymi, mające na celu ograniczenie dostępu lub zniechęcenie do niego, uzupełniające środek w postaci blokowania geograficznego i wywierające skutek odstraszący w kraju objętym blokadą, przy uwzględnieniu okoliczności rozpoznawanej sprawy, a w szczególności zdolności użytkowników w kraju objętym blokadą do tego, aby obejść takie środki za pomocą usługi wirtualnej sieci prywatnej (VPN) lub usługi podobnej, oraz okoliczności, że dostawcy w kraju domeny publicznej nie mogą być poddani nieracjonalnym wymogom;

3) w razie gdy przy uwzględnieniu możliwości obejścia środków w postaci blokowania geograficznego publikacja treści w witrynie internetowej zostanie ewentualnie uznana za publiczne udostępnienie utworu w danym kraju, przepis ten stoi na przeszkodzie pociągnięciu dostawcy usług VPN lub usług podobnych do odpowiedzialności za działania użytkownika w kraju, w którym dostęp do utworu jest blokowany, w przypadku gdy użytkownik ten korzysta z owych usług w celu obejścia środków w postaci blokowania geograficznego, chyba że dostawca aktywnie zachęca do takiego niezgodnego z prawem korzystania mającego na celu uzyskanie dostępu do utworu chronionego w tym kraju.

Odpowiedź na pytania zaproponowana przez Rzecznika Generalnego TSUE rodzi nowe pytania. Na przykład: co oznacza aktywne zachęcanie do niezgodnego z prawem korzystania przez dostawcę usługi VPN? Zobaczymy, czy skład orzekający TSUE wyda orzeczenie, które wyjaśni te

wątpliwości. Do tematu wrócimy po orzeczeniu końcowym.

Link do opinii:

<https://infocuria.curia.europa.eu/tabs/document/C/2024/C-0788-24-00000000RP-01-P-01/CONCL/314269-PL-1-html>

⁵⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016P/TXT>.

⁵⁷ „2. Własność intelektualna podlega ochronie”.

⁵⁸ „Wolność wypowiedzi i informacji

1. Każdy ma prawo do wolności wypowiedzi. Prawo to obejmuje wolność posiadania poglądów oraz otrzymywania i przekazywania informacji i idei bez ingerencji władz publicznych i bez względu na granice państwowe”.

Opłata reprograficzna od nośników i urządzeń – w przypadku dostawy w celach handlowych (wyrok w sprawie C-822/24 Bluechip)

Wyrok ma istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sporów dotyczących pobierania opłaty reprograficznej – w sytuacjach, gdy producent lub importer dokonuje pierwszej sprzedaży podmiotowi, który w sferze deklaracji nabywa urządzenie lub nośnik na cele działalności gospodarczej. Taki cel teoretycznie wyklucza korzystanie z urządzenia lub nośnika w ramach użytku prywatnego. Jednak praktyka jest zupełnie inna i nawet nabycie przez podmiot niebędący osobą prywatną nie wyklucza użycia urządzenia lub nośnika do celu prywatnego. Sama w szufladzie mam kilkanaście pendrive'ów, które otrzymałam wraz dokumentami lub prezentacjami na różnych konferencjach, a aktualnie mam na nich archiwa prywatnych plików z utworami – z których w jakiejś części korzystam w ramach dozwolonego użytku prywatnego. Ponadto coraz częściej zdarza się, że urządzenia (tzw. poleasingowe) na rynku wtórnym (który nie jest objęty opłatą reprograficzną, o ile urządzenie poleasingowe zakupiono w kraju) trafiają na krajowy rynek prywatny.

Systemy poboru opłaty reprograficznej w poszczególnych krajach członkowskich UE różnią się szczegółami, jednak podstawowe zasady są takie same, w związku z czym – jako że sprawa Bluechip ma charakter uniwersalny – wyrok ten przyczyni się do wzmocnienia polskiego stanowiska orzeczniczego, w którym dotychczas przeważa pogląd taki, jak w opisywanym wyroku TSUE.

Przechodząc do pytania prejudycjalnego zadane TSUE przez niemiecki Bundesgerichtshof

(Federalny Trybunał Sprawiedliwości) – jego celem było uzyskanie odpowiedzi na pytanie:

Czy art. 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy INFOSOC⁵⁹ należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie przepisowi krajowemu, zgodnie z którym producenci, importerzy i dystrybutorzy nośników danych, które mogą być wykorzystywane do zwielokrotniania, są zobowiązani do zapłaty godziwej rekompensaty przewidzianej w tym przepisie dyrektywy w przypadku sprzedaży tych nośników profesjonalnym nabywcom końcowym, chyba że ci producenci, importerzy lub dystrybutorzy udowodnią, że wspomniane nośniki nie będą wykorzystywane przez osoby fizyczne do zwielokrotniania do użytku prywatnego i do celów, które nie są ani bezpośrednio, ani pośrednio handlowe, lub będą wykorzystywane w taki sposób tylko w zakresie uznanym za wyrażający jedynie niewielką szkodę podmiotom praw autorskich.

Dnia 15 stycznia 2026 roku TSUE wydał wyrok potwierdzający zgodność zakwestionowanych przepisów z prawem UE, jednak nie zamknął furtki przed ewentualnym wykluczeniem objęcia nośników opłatą reprograficzną – przy czym ciężar dowodu, że nośnik nie jest, nie był i nie będzie wykorzystywany do przechowywania kopii utworu albo innych przedmiotów ochrony w ramach dozwolonego użytku prywatnego spoczywa na producencie, importerze lub dystrybutorze.

Dochodząc do tej konkluzji, Sąd przeprowadził interesującą analizę przedstawioną w tezach

⁵⁹ Dyrektywa 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A32001L0029>,

art. 5 ust. 2 lit. b 2. „Państwa członkowskie mogą przewidzieć wyjątki lub ograniczenia w odniesieniu do prawa do zwielokrotniania określonego w art. 2, w następujących przypadkach: (...)

b) w odniesieniu do zwielokrotniania na dowolnych nośnikach przez osobę fizyczną do prywatnego użytku i do celów ani bezpośrednio, ani pośrednio handlowych, pod warunkiem że podmioty praw autorskich otrzymają godziwą rekompensatę, uwzględniającą zastosowanie lub niezastosowanie środków technologicznych określonych w art. 6, w odniesieniu do danych utworów lub przedmiotów objętych ochroną”.

42–43 orzeczenia. Przede wszystkim zwrócił uwagę na trudność ustalenia – już w chwili sprzedaży nośników danych profesjonalnym nabywcom końcowym – w jaki sposób będą one wykorzystywane przez osoby fizyczne. W szczególności nie jest możliwe jednoznaczne określenie, czy osoba fizyczna, która będzie rozporządzać tymi nośnikami – niezależnie od tego, czy nabyła je do celów handlowych lub zawodowych, czy też ze względu na to, że otrzymała je w ramach pracy od profesjonalnego nabywcy – będzie używać ich wyłącznie do celów ewidentnie innych niż sporządzanie kopii na użytek prywatny, czy również do użytku prywatnego i do celów, które nie są bezpośrednio lub pośrednio handlowe w zakresie, który nie będzie uznany za wyrządzający jedynie niewielką szkodę podmiotom praw autorskich.

Ponadto TSUE przyznał rację argumentacji sądu odsyłającego, że nie można wykluczyć, że:

- w środowisku zawodowym nośniki danych są wykorzystywane w zakresie większym niż „niewielki” przez osoby fizyczne do użytku prywatnego i do takich celów;
- przed końcem średniego okresu ich użytkowania, na przykład po upływie okresu amortyzacji podatkowej, zostaną one udostępnione osobom fizycznym, które następnie wykorzystają je do użytku prywatnego i do celów, które nie są ani bezpośrednio, ani pośrednio handlowe;
- osoby prowadzące działalność na własny rachunek, jako osoby fizyczne składające zamówienia w celach handlowych lub zawodowych, mogą wykorzystywać nośniki danych takie jak rozpatrywane w postępowaniu głównym zarówno w celach zawodowych, jak i prywatnych.

Konkluzja wyroku:

Artykuł 5 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym należy interpretować w ten sposób, że:

nie stoi on na przeszkodzie przepisowi krajowemu, zgodnie z którym producenci, importerzy i dystrybutorzy nośników danych, które mogą być wykorzystywane do zwielokrotniania, są zobowiązani do zapłaty godziwej rekompensaty przewidzianej w tym przepisie w przypadku sprzedaży tych nośników profesjonalnym nabywcom końcowym, chyba że ci producenci, importerzy lub dystrybutorzy udowodnią, że wspomniane nośniki nie będą wykorzystywane przez osoby fizyczne do zwielokrotniania do użytku prywatnego i do celów, które nie są ani bezpośrednio, ani pośrednio handlowe, lub będą wykorzystywane w taki sposób tylko w zakresie uznanym za wyrządzający jedynie niewielką szkodę podmiotom praw autorskich.

Link do wyroku:

<https://infocuria.curia.europa.eu/tabs/document/C/2024/C-0822-24-00000000RP-01-P-01/AR-RET/314257-PL-1.html>

Usługa dostawy książek do miejsca zamieszkania. Amazon versus Minister kultury Francji (wyrok w sprawie C-366/24)

Sprawa dotyczy francuskiego rozwiązania niemającego odpowiednika w polskim prawie, jednak z uwagi na intensywne prace środowiska związane z ochroną rynku książki i twórców warto przyjrzeć się tej sprawie w kontekście wypracowania skutecznych rozwiązań, które będą tej ochronie sprzyjać. Amazon zaskarżył rozporządzenie wykonawcze⁶⁰ z 4 kwietnia 2023 roku francuskiej ustawy z dnia 30 grudnia 2021 roku o rynku książek (ustawa Darcos)⁶¹ do Conseil d'État (Rady Stanu). Przepis ten stanowi, że dostawa nowych książek zamówionych online nie może być w żadnym wypadku bezpłatna, chyba że książka jest odbierana w placówce handlowej sprzedaży detalicznej książek. Ponadto rozporządzenie z 4 kwietnia 2023 roku ustala minimalne opłaty za usługę dostawy nowych książek do miejsca zamieszkania, na podstawie którego sprzedawcy detaliczni muszą naliczać za dostawę książek opłatę w wysokości co najmniej 3 euro za każde zamówienie o wartości poniżej 35 euro. Powyżej tej kwoty cena dostawy może być ustalona dowolnie – może też być bezpłatna.

Amazon wniósł o stwierdzenie nieważności tego uregulowania, argumentując, że jest ono niezgodne z dyrektywą o handlu elektronicznym⁶² i dyrektywą dotyczącą usług na rynku wewnętrznym (dyrektywa usługowa)⁶³, a także z zasadą swobodnego przepływu towarów. Rząd francuski, stając w opozycji do twierdzeń Amazona, uważa, że przepisy te są uzasadnione, ponieważ mają na celu zachowanie

różnorodności wydawniczej i kulturowej, w związku z czym nie wchodzi w zakres stosowania tych dyrektyw.

Ponieważ Conseil d'État twierdzi, że uregulowanie to ma na celu wspieranie różnorodności kulturowej, zwróciła się do TSUE o wyjaśnienie konsekwencji tej kwalifikacji dla zgodności tego uregulowania z dyrektywą usługową oraz z pytaniem dotyczącym sposobu, w jaki powinna zbadać te przepisy w świetle prawa pierwotnego Unii, w zależności od tego, czy chodzi o swobodny przepływ towarów, czy też o swobodę świadczenia usług.

W swoim wyroku z 18 grudnia 2025 roku TSUE orzekł, że w zakresie, w jakim sporny środek ma na celu zachowanie różnorodności kulturowej, jego zgodność nie może być badana w świetle omawianych dwóch dyrektyw. Ponieważ celem art. 1 ust. 4 jest wyłączenie przepisów dyrektywy usługowej, tak aby państwa członkowskie mogły podejmować właściwe środki w celu ochrony lub promowania różnorodności kulturowej i językowej oraz pluralizmu mediów, czyli przyznał rację rządowi francuskiemu. Jednak w ocenie TSUE Conseil d'État powinna zwerifikować, czy sporny środek jest zgodny z prawem pierwotnym Unii, w szczególności z przepisami dotyczącymi swobodnego przepływu towarów, ponieważ wprowadzenie opłat minimalnych na dostawę książek, które nie są odbierane w księgarni, może naruszać przepisy o handlu transgranicznym.

⁶⁰ <https://www.legifrance.gouv.fr/download/pdf?id=yKZpvn4fnn9uW1gvOSkqxYuky5TKiWOBuY2E5TQQFyl=>

⁶¹ <https://www.legifrance.gouv.fr/download/pdf?id=tuJ-YzZKSB-nAqvlqBHix3tIAjOJcaOEDqWlflQeWk=>

⁶² Dyrektywa 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego (dyrektywa o handlu elektronicznym), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:32000L0031>.

⁶³ Dyrektywa 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotycząca usług na rynku wewnętrznym, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:32006L0123>:

Art. 1 ust. 4 „Niniejsza dyrektywa nie ma wpływu na środki podjęte na poziomie wspólnotowym lub krajowym, zgodnie z prawem wspólnotowym, mające na celu ochronę lub promowanie różnorodności kulturowej lub językowej, bądź też pluralizmu mediów”.

Na dzień zamykania tego numeru Kwartalnika nie mam informacji, czy i w jaki sposób francuska Conseil d'État rozstrzygnęła wątpliwości dotyczące możliwości naruszenia pierwotnego prawa Unii

o swobodnym przepływie towarów. Jak tylko zostanie to podane do wiadomości publicznej, poinformuję o tym w kolejnych numerach Kwartalnika.

Konkluzja wyroku:

1) Artykuł 1 ust. 4 dyrektywy 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotyczącej usług na rynku wewnętrznym należy interpretować w ten sposób, że:

wyłącza on z zakresu stosowania tej dyrektywy przyjęty przez państwo członkowskie środek ustalający, w celu ochrony lub promowania różnorodności kulturowej, opłaty minimalne za dostawę na terytorium tego państwa członkowskiego książek, które nie są odbierane przez nabywcę w placówce handlowej sprzedaży detalicznej książek.

2) Artykuły 34 i 56 TFUE należy interpretować w ten sposób, że przyjęty przez państwo członkowskie środek ustalający opłaty minimalne za dostawę na terytorium tego państwa członkowskiego książek, które nie są odbierane przez nabywcę w placówce handlowej sprzedaży detalicznej książek, należy zbadać wyłącznie w świetle swobody przepływu towarów zagwarantowanej w art. 34 TFUE i nie można go uznać za środek dotyczący „sposobu sprzedaży” w rozumieniu wyroku z dnia 24 listopada 1993 r., Keck i Mithouard (C267/91 i C268/91, EU:C:1993:905).

Link do orzeczenia:

<https://infocuria.curia.europa.eu/tabs/document/C/2024/C-0366-24-00000000RP-01-P-01/AR-RET/313764-PL-1.html>

Wydanie krytyczne może być chronione jak utwór (wyrok w sprawie C-649/23 Instytut G. Călinescu)

Zgodnie z obietnicą kontynuuję temat z numeru 2–3/2025⁶⁴, w którym opisałam stan faktyczny sprawy, pytanie prejudycjalne oraz opinię przedstawioną 25 czerwca 2025 roku przez Rzecznika Generalnego Deana Spielmanna. W opinii Rzecznika wydanie krytyczne utworu będącego w domenie publicznej może zostać uznane za utwór podlegający ochronie – wymagający zgody autora na jego zwielokrotnienie, o ile spełnia określone warunki, które *de facto* przesądzają, że dany wytwór człowieka jest utworem.

Warunki te dotyczą dodanych komentarzy i niezbędnego aparatu krytycznego.

W ocenie Rzecznika: „stanowi ono twórczość intelektualną autora odzwierciedlającą jego osobowość – przejawiającą się w jego swobodnych i twórczych wyborach – i posiada możliwy do zidentyfikowania z wystarczającym stopniem precyzji i obiektywizmu przedmiot”.

W wyroku z 19 marca 2026 roku TSUE (pierwsza izba) podtrzymał opinię Rzecznika Generalnego, formułując ostateczną konkluzję rozstrzygnięcia sprawy.

Konkluzja wyroku:

Artykuł 2 lit. a) dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym należy interpretować w ten sposób, że:

wydanie krytyczne utworu, który stał się własnością publiczną, mające na celu odtworzenie tekstu tego utworu poprzez opatrzenie go komentarzami i niezbędnym aparatem krytycznym, można uznać za utwór chroniony prawem autorskim w rozumieniu tego przepisu, pod warunkiem że jest ono twórczością intelektualną stanowiącą odzwierciedlenie osobowości autora przejawiające się w jego swobodnych i twórczych wyborach oraz może być zidentyfikowane z wystarczającym stopniem precyzji i obiektywności.

Na gruncie polskiej ustawy przepisy prawa są interpretowane zgodnie z definicją wskazaną przez TSUE. W prawie autorskim⁶⁵ utwór jest zdefiniowany jako powstały w wyniku koniecznego przejawu działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiegokolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia.

Z kolei wydanie krytyczne jest utworem zależnym zdefiniowanym w art. 2 pr. aut.⁶⁶. Zgodnie z jego treścią opracowanie cudzego utworu, w szczególności tłumaczenie, przeróbka, adaptacja, jest przedmiotem prawa autorskiego bez uszczerbku dla prawa. Jeżeli prawa do pierwotnego utworu wygasły, jak w omawianej sprawie w TSUE, rozpowszechnianie opracowania jest możliwe

⁶⁴ Pastisz i wydanie krytyczne na wokandzie Trybunału Sprawiedliwości UE, str. 32: https://www.copyrightpolska.pl/docs/cp_kwartalnik_2-3_25.pdf.

⁶⁵ Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 24.), Art. 1. „1. Przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiegokolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (utwór)”, <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19940240083/U/D19940083Lj.pdf>.

⁶⁶ Art. 2. „1. Opracowanie cudzego utworu, w szczególności tłumaczenie, przeróbka, adaptacja, jest przedmiotem prawa autorskiego bez uszczerbku dla prawa do utworu pierwotnego”.

bezw warunkowo. Natomiast przed upływem wygaśnięcia praw do utworu pierwotnego można sporządzać opracowania (z jednym wyjątkiem)⁶⁷, ale na rozpowszechnianie opracowania potrzebna jest zgoda autora utworu pierwotnego.

Wyjątek, gdy nie można sporządzać opracowań, dotyczy baz danych spełniających cechy utworu. W tym jedynym przypadku w okresie trwania praw autorskich bez zgody twórcy nie wolno sporządzać opracowań takich utworów.

Można to podsumować w tabeli:

Utwór zależny, czyli opracowanie	Sporządzanie opracowania	Rozpowszechnianie opracowania
Twórcze opracowanie dowolnego utworu z wyjątkiem baz danych spełniających cechy utworu w okresie trwania autorskich praw majątkowych do opracowywanego utworu	Można bez zgody autora	Nie wolno bez zgody autora
Bazy danych spełniające cechy utworu w okresie trwania autorskich praw majątkowych do opracowywanej bazy danych	Nie wolno bez zgody autora	Nie wolno bez zgody autora
Twórcze opracowanie dowolnego utworu po wygaśnięciu autorskich praw majątkowych do opracowywanego utworu	Można bez zgody autora	Można bez zgody autora

Link do orzeczenia:

<https://infocuria.curia.europa.eu/tabs/document/C/2023/C-0649-23-00000000RP-01-P-01/AR-RET/317909-PL-1.html>

⁶⁷ „2. Rozporządzanie i korzystanie z opracowania zależy od zezwolenia twórcy utworu pierwotnego (prawo zależne), chyba że autorskie prawa majątkowe do utworu pierwotnego wygasły. W przypadku baz danych spełniających cechy utworu zezwolenie twórcy jest konieczne także na sporządzenie opracowania”.

KONSULTACJE PUBLICZNE PLANOWANYCH AKTÓW PRAWNYCH ORAZ BIEŻĄCY PROCES LEGISLACYJNY W POLSCE

MARZENNA WOJCIECHOWSKA

Aktualizacja listy czystych nośników. Projekt rozporządzenia MKiDN – raport z konsultacji publicznych

Resort kultury 13 marca 2026 roku opublikował na stronach Rządowego Centrum Legislacji – w dziale Rządowy Proces Legislacyjny – Raport z konsultacji publicznych projektu rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego zmieniającego rozporządzenie w sprawie określenia kategorii urządzeń i nośników służących do utrwalania utworów oraz opłat od tych urządzeń i nośników z tytułu ich sprzedaży przez producentów i importerów.

Raportowi nie towarzyszy zmodyfikowany projekt rozporządzenia, ale z jego treści wyłania się jego ostateczny kształt. Odnosząc się bowiem punkt po punkcie do kolejnych uwag, Minister robił adnotację o odrzuceniu lub przyjęciu zaproponowanych zmian.

Tych drugich jest zdecydowanie niewiele i od nich zaczniemy omawianie raportu.

Wyznaczenie organizacji uprawnionych do poboru i podziału opłaty

Z treści raportu wynika, że planowane są zmiany w stosunku do dotychczasowej treści rozporządzenia. Planowane zmiany dotyczą sfery „wideo” i „reprografia”. W obszarze „wideo”, uwzględniając postulaty przedstawicieli środowiska filmowego jako organizację uprawnioną do poboru opłat na rzecz

twórców oraz producentów wideogramów wskazano Stowarzyszenie Filmowców Polskich, natomiast w odniesieniu do artystów wykonawców – Związek Artystów Scen Polskich ZASP.

W obszarze reprograficznym przyjęto rozwiązanie, zgodnie z którym poboru opłat na rzecz wydawców będzie dokonywać Stowarzyszenie Copyright Polska, natomiast na rzecz twórców – Stowarzyszenie Copyright Polska w zakresie urządzeń i nośników wymienionych w pkt 1–12 oraz Stowarzyszenie KOPIPOL w zakresie urządzeń i nośników wymienionych w pkt 13–18. Podziału opłat na rzecz wydawców będą dokonywać Stowarzyszenie Copyright Polska oraz Stowarzyszenie Repropol, natomiast podziału opłat na rzecz twórców – w odniesieniu do urządzeń i nośników wymienionych w pkt 1–12 – Stowarzyszenie Copyright Polska oraz Stowarzyszenie Repropol, a w odniesieniu do urządzeń i nośników wymienionych w pkt 13–18 – Stowarzyszenie KOPIPOL. Minister wyjaśnia dokonaną zmianę częściowym uwzględnieniem postulatów środowisk literackich, naukowych oraz przedstawicieli prasy.

Dla lepszego zrozumienia propozycji zmian umieściłam je w poniższej tabeli (z uwzględnieniem braku pozycji, w której dla sfery „reprografia” nie przewidziano opłaty z uwagi na specyfikę urządzenia lub nośnika).

Poz.	Typ urządzenia lub nośnika	Pobranie opłaty dla autora	Podział opłaty dla autora	Pobranie opłaty dla wydawcy	Podział opłaty dla wydawcy
1.	Telefon komórkowy z wbudowaną pamięcią od 32 GB – w tym smartfon	SAiW CP	SAiW CP	SAiW CP	SAiW CP
			SDiW Reppol		SDiW Reppol
2.	Tablet z wbudowaną pamięcią	SAiW CP	SAiW CP	SAiW CP	SAiW CP
			SDiW Reppol		SDiW Reppol
3.	Komputer stacjonarny, komputer przenośny	SAiW CP	SAiW CP	SAiW CP	SAiW CP
			SDiW Reppol		SDiW Reppol
9.	Dysk twardy, w tym HDD lub SSD	SAiW CP	SAiW CP	SAiW CP	SAiW CP
			SDiW Reppol		SDiW Reppol
10.	Karta pamięci zewnętrznej (w tym pendrive i inne półprzewodnikowe wymienne pamięci masowe)	SAiW CP	SAiW CP	SAiW CP	SAiW CP
			SDiW Reppol		SDiW Reppol
13.	Kopiarka, w tym atramentowa, laserowa, analogowa i termosublimacyjna	KOIPOL	KOIPOL	SAiW CP	SAiW CP
					SDiW Reppol
14.	Skaner, w tym ręczny i szczerlinowy	KOIPOL	KOIPOL	SAiW CP	SAiW CP
					SDiW Reppol
15.	Drukarka atramentowa i drukarka laserowa	KOIPOL	KOIPOL	SAiW CP	SAiW CP
					SDiW Reppol
16.	Papier formatu A3 i A4	KOIPOL	KOIPOL	SAiW CP	SAiW CP
					SDiW Reppol
17.	Urządzenie wielofunkcyjne, zawierające skaner lub kopiarke	KOIPOL	KOIPOL	SAiW CP	SAiW CP
					SDiW Reppol
18.	Kopiarka, drukarka, urządzenie wielofunkcyjne zdolne do wykonywania kopii utworów, także na arkuszach formatu powyżej A3 (urządzenia wielkoformatowe)	KOIPOL	KOIPOL	SAiW CP	SAiW CP
					SDiW Reppol

Następna uwzględniona uwaga (zaznaczona w tabeli powyżej) dotyczy braku rozróżnienia pojęć: „telefon komórkowy” i „smartfon” w pierwotnym projekcie.

W aktualnym projekcie pozycja 1 załącznika do projektu rozporządzenia otrzyma brzmienie: „Telefon komórkowy z wbudowaną pamięcią, w tym смартфон”.

Z merytorycznych zmian – choć wbrew intencjom autorów propozycji, którzy postulowali, żeby doprecyzować cenę urządzenia i nośnika, od którego naliczana jest opłata, oraz jasno oznaczyć ją jako brutto – projekt rozporządzenia zostanie doprecyzowany w taki sposób, aby jednoznacznie wynikało z niego, że opłata z tytułu prywatnego kopiowania będzie naliczana od ceny netto urządzeń i nośników wymienionych w załączniku do rozporządzenia.

Uwzględniono jeszcze drobne poprawki redakcyjne dotyczące oznaczania pełnymi nazwami stowarzyszeń wskazanych jako uprawnionych do poboru lub podziału oraz przesądzono o sześciomiesięcznym *vacatio legis*. W projekcie zostanie wprowadzona zmiana zapewniająca wejście w życie rozporządzenia po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Pozostałych uwag nie uwzględniono – w tym również uwag i postulatów zgłaszanych przez środowisko wydawców i autorów. Odrzucenie propozycji rozszerzenia listy urządzeń i nośników o czytniki e-booków⁶⁸ zostało uzasadnione brakiem wystarczającego uzasadnienia ekonomicznego i funkcjonalnego. W ocenie resortu czytniki cyfrowe służą przede wszystkim do konsumpcji treści dostarczanych w ramach licencji lub wypożyczeń bibliotecznych.

Odrzucenie postulatu⁶⁹ podwyższenia stawek opłat od nowych urządzeń z 1 do 1,5% oraz sprzeciwu wobec obniżenia stawek starych urządzeń zostało uzasadnione koniecznością zapewnienia „równowagi pomiędzy ochroną praw twórców a swobodą prowadzenia działalności gospodarczej. W opinii projektodawcy stawki te mają charakter racjonalny, umiarkowany i wyważony, a ich wysokość została ustalona w sposób uwzględniający interesy obu stron systemu – zarówno twórców i artystów, jak i producentów oraz importerów urządzeń objętych opłatami. Wprowadzenie opłat na szereg nowych urządzeń wiąże się z dodatkowym obciążeniem finansowym dla przedsiębiorców działających na rynku sprzętu elektronicznego. Należy pamiętać, że rynek ten jest wysoce konkurencyjny, kosztochłonny i podatny na zmiany cenowe w łańcuchu dostaw. Zaproponowane stawki mają więc chronić polskich konsumentów oraz stabilność rynku, a jednocześnie zagwarantować godziwe i realnie większe wpływy dla twórców”.

Propozycje doprecyzowujące pojęcie utrwalania w kontekście nomenklatury dyrektywy INFOSOC, używającej pojęcia zwielokrotnienie⁷⁰, nie zostało uwzględnione z uwagi na treść art. 20 pr. aut. i konieczność zachowania spójności rozporządzenia z ustawą. Jednocześnie resort wskazał, że: „w rozumieniu art. 20 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych pojęcie »utrwalanie« oznacza zdolność urządzenia do wykonania kopii utworu w jakiegokolwiek formie, a więc obejmuje także czynności zwielokrotnienia utworu, czyli jego reprodukcji”. Z podobnego powodu nie uwzględniono postulatu stworzenia

⁶⁸ Raport str. 2: „SAiW Copyright Polska proponuje wprost utworzenie nowej kategorii – „czytniki tekstów cyfrowych” – i objęcie ich opłatą w wysokości 1,5% obejmującą popularne urządzenia, takie jak Kindle, Kobo, PocketBook czy inkBOOK. Z kolei Polska Izba Książki i Stowarzyszenie Tłumaczy Literatury postulują, aby czytniki e-booków zostały dopisane do katalogu i przypisane w całości (100%) do części „Reprografia”.

⁶⁹ „SAiW Copyright Polska proponuje podwyższenie stawek dla nowych urządzeń (wiersze 1–10) z 1% do 1,5%, aby zapewnić realną rekompensatę i zgodność z unijnym wymogiem „godziwej rekompensaty”. Ponadto sprzeciwia się obniżaniu stawek dla starszych urządzeń reprograficznych (wiersze 13–18), argumentując, że nadal są one wykorzystywane do kopiowania tekstów, a wcześniejsze luki systemowe już doprowadziły do niedostatecznej rekompensaty”.

⁷⁰ „SAiW Copyright Polska proponuje, aby w całym rozporządzeniu zamiast słowa »utrwalanie« używać sformułowania »utrwalanie lub zwielokrotnianie«. Organizacja uzasadnia to koniecznością zapewnienia zgodności z art. 20 ust. 5 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz z dyrektywą INFOSOC, które posługują się pojęciem »zwielokrotniania«.

rejstru producentów i importerów, uznając, że taki rodzaj regulacji nie może nastąpić w rozporządzeniu wykonawczym do ustawy.

Nie uwzględniono również wielu postulatów niekorzystnych dla autorów i wydawców. Część z nich obejmuje propozycje innych podmiotów uprawnionych do opłaty, a część propozycje podmiotów zobowiązanych do wniesienia opłaty. Wśród tych pierwszych najważniejsza wydaje się propozycja zmiany proporcji wynagrodzeń pomiędzy sferami audio, wideo i reprografia z pozycji takich jak smartfony, komputery, dyski czy karty pamięci na niekorzyść sfery reprograficznej. Z kolei postulaty podmiotów zobowiązanych, takie jak obniżenie

opłaty czy wyłączenie objęcia opłatą sprzedaży dokonywanej na rzecz podmiotów gospodarczych, również zostały odrzucone.

Do tematu będziemy wracać w kolejnych numerach Kwartalnika. Z całości raportu można się zapoznać na stronach Rządowego Centrum Legislacji.

Link do treści raportu:
[dokument767102.pdf](#)

Adres strony:
<https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//505/12400254/13144045/13144046/dokument767102.pdf>

***

Projekt ustawy o zabezpieczeniu socjalnym osób wykonujących zawód artystyczny

W ostatnim numerze Kwartalnika⁷¹ informowaliśmy o założeniach ustawy i konsultacjach publicznych projektu ustawy z 30 października 2025 roku zawierającego zmodyfikowany projekt ustawy o zabezpieczeniu socjalnym osób wykonujących zawód artystyczny⁷². Pierwszy projekt został zaprezentowany w maju 2025, o czym pisałam w Kwartalniku 2–3/2025.

W międzyczasie projekt ten ewoluował i resort kultury przedstawił kolejne dwa projekty zmieniające ten z 30 października 2025 roku. Pierwszy wspomniany projekt jest datowany na 22 stycznia 2026 roku, a drugi – z 17 marca 2026 roku – został opublikowany tuż przed zamknięciem Kwartalnika. Wydaje się, że choć projekt z 17 marca jest nowy – w stosunku do tego z 22 stycznia – z szybkiej analizy wynika, że nie przynosi wielu zmian w sferze uprawnień artystów, a dotyczy głównie ustanowienia maksymalnych limitów wydatków z budżetu państwa na cele realizacji ustawy. Na pewno projekt wymaga głębszej analizy – jednak z uwagi na termin wydawniczy Kwartalnika,

który zbiegł się w czasie z publikacją projektu, tym razem skupię się na najważniejszych zmianach, a w następnych numerach zamieścimy kolejne omówienia.

Dla przejrzystości sprawozdania skoncentruję się głównie na omówieniu aktualnych zapisów projektu ustawy w najnowszej redakcji ze szczególnym uwzględnieniem zmian zgłaszanych w postulatach środowiskowych jako szczególnie istotne – na podstawie odniesień do poszczególnych rozwiązań omówionych w artykule w Kwartalniku 4/2025 – czyli do projektu z 30 października 2025 roku.

1. Pomimo negatywnej opinii resortu finansów⁷³ utrzymano uprawnienie możliwości uzyskania przez osobę ze statusem artysty dopłat do ubezpieczenia zdrowotnego oraz Funduszu Pracy, Funduszu Solidarnościowego, Funduszu Emerytur Pomostowych (art. 1 pkt. 1) (pismo MF datowane jest na 18 marca, czyli po dacie nowego projektu – więc może to uprawnienie zostanie jeszcze cofnięte).

⁷¹ https://www.copyrightpolska.pl/docs/cp_kwartalnik_2-3_25.pdf, str. 21.

⁷² <https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12397303/13124561/13124562/dokument746276.pdf>.

⁷³ <https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12397303/13124598/13124600/dokument768117.pdf>.

2. Utrzymano dotychczasowy katalog dziedzin kultury bez doprecyzowania, w której z nich mieści się np. działalność publicystyczna, dziennikarska czy architektoniczna (art. 3 ust. 2).
3. Utrzymano wyłączenie osób prowadzących działalność artystyczną w formie pozarolniczej działalności gospodarczej z możliwości uzyskania statusu artysty zawodowego (art. 24).
4. Doprecyzowano sposób ubiegania się cudzoziemców o status artysty zawodowego na terytorium Polski (art. 26).
5. Ustalono maksymalne limity kosztów wydatkowanych z budżetu państwa zarówno po stronie ZUS, jak i resortu kultury na okres od 2027 do 2036 roku z mechanizmem korygowania (art. 63). Z uzasadnienia projektu (str. 31) wynika, że limity wydatków nie obejmują dopłat do składek, tylko koszty realizacji zadań poszczególnych instytucji.

ROK	LIMIT MKIDN	LIMIT ZUS	LIMIT ŁĄCZNIE
2027	10,22 mln zł	5,06 mln zł	15,28 mln zł
2028	9,41 mln zł	5,35 mln zł	14,76 mln zł
2029	8,41 mln zł	5,63 mln zł	14,04 mln zł
2030	9,54 mln zł	5,79 mln zł	15,33 mln zł
2031	9,85 mln zł	5,94 mln zł	15,79 mln zł
2032	10,15 mln zł	6,10 mln zł	16,25 mln zł
2033	10,50 mln zł	6,25 mln zł	16,75 mln zł
2034	10,82 mln zł	6,41 mln zł	17,23 mln zł
2035	11,16 mln zł	6,56 mln zł	17,72 mln zł
2036	11,48 mln zł	6,72 mln zł	18,20 mln zł

W kolejnych numerach Kwartalnika będziemy informować o dalszym procedowaniu projektu tej ustawy.

Link do śledzenia procesu legislacyjnego:
<https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12397303/katalog/13124561#13124561>

***

Prace legislacyjne projektu ustawy wdrażającej w Polsce Data Governance Act – ustawę o zarządzaniu danymi

W ostatnim numerze Kwartalnika informowaliśmy, że 2 grudnia 2025 roku projekt ustawy został skierowany do Sejmu⁷⁴, natomiast 5 grudnia 2025 roku skierowano go do pierwszego czytania w Komisji Cyfryzacji, Innowacyjności i Nowoczesnych Technologii. Termin przedstawienia sprawozdania wyznaczono na 9 lutego 2026 roku. Ustawę uchwalono 26 lutego 2026 roku i przekazano do Senatu i Prezydenta. Senat zgłosił poprawki, wobec czego ustawa wróciła do Sejmu.

12 marca 2026 roku skierowano ją do Komisji Cyfryzacji, Innowacyjności i Nowoczesnych Technologii

w celu uzyskania opinii w zakresie rozpatrzenia poprawek Senatu.

Dalszy proces legislacyjny można obserwować na stronach Sejmu:

<https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/PrzebiegProc.xsp?id=1F94330F1C0BCBB-9C1258D5700412641>

Poprawki Senatu:

<https://orka.sejm.gov.pl/Druki10ka.nsf/O/E4745C4155B345BBC1258DB8006C24C0/%-24File/2354>.

***

Prace nad projektem ustawy wdrażającej AI Act w Polsce – ustawa o sztucznej inteligencji

Kontynuuję temat z poprzednich numerów Kwartalnika, w których informowaliśmy, że 16 października 2024 roku resort cyfryzacji przedstawił projekt ustawy wdrażającej w Polsce AI Act – ustawę o sztucznej inteligencji. Dokument opublikowano na stronie Rządowego Centrum Legislacji pod numerem UC71, wraz z zaproszeniem do udziału w konsultacjach publicznych. W ich wyniku wpłynęło tak wiele uwag i opinii, że resort przygotował nową wersję projektu, która 26 czerwca 2025 roku została przekazana

pod obrady Komitetu Europejskiego Rady Ministrów. Projekt 12 września 2025 roku przekazano do Komitetu Stałego Rady Ministrów. Aktualnie jest przedmiotem analiz Komisji Prawniczej⁷⁵. Do dnia zamknięcia Kwartalnika projekt nie został wniesiony do Sejmu.

Proces legislacyjny można obserwować na stronie pod adresem:

<https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12390551/katalog/13087932#13087932>

⁷⁴ Rządowy projekt ustawy skierowany do Sejmu – Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, <https://www.sejm.gov.pl/sejm10.nsf/agent.xsp?symbol=RPL&Id=RM-0610-185-25>

⁷⁵ dokument766901.pdf, <https://legislacja.rcl.gov.pl/docs/2/12390551/13087937/dokument766901.pdf>

Nowe projekty wdrożenia rozporządzenia DSA⁷⁶, czyli ustawy o zmianie ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną oraz niektórych innych ustaw po wecie Prezydenta

W poprzednich numerach Kwartalnika opisałam historię procesu legislacyjnego projektu wdrożenia DSA od prac w resorcie cyfryzacji poprzez uchwalenie ustawy na posiedzeniu 21 listopada 2025 roku⁷⁷ do poprawek Senatu⁷⁸. Większość poprawek Senatu przyjęto i ostatecznie ustawa została uchwalona na posiedzeniu 18 grudnia 2025 roku i skierowana do podpisu Prezydenta. W dniu 9 stycznia 2026 roku Prezydent zawetował ustawę i złożył do Sejmu wnioski o ponowne rozpatrzenie ustawy z dnia 18 grudnia 2025 r. o zmianie ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną oraz niektórych innych ustaw⁷⁹.

20 stycznia 2026 roku wniosek skierowano do Komisji Cyfryzacji, Innowacyjności i Nowoczesnych Technologii. Komisja 12 lutego 2026 roku zawnioskowała⁸⁰ o ponowne uchwalenie ustawy w poprzednim brzmieniu. Sprawozdanie Komisji: [druk nr 2230](#).

Resort cyfryzacji wdrożył plan awaryjny i w ekspresowym tempie przygotował nową propozycję legislacyjną polegającą na rozbiciu dotychczasowego projektu na dwa odrębne projekty ustaw. Jeden z nich zawiera niekontrowersyjne zapisy wynikające wprost z rozporządzenia DSA, a drugi zawiera przepisy budzące wątpliwości Prezydenta dotyczące blokowania treści mogących stanowić dezinformację oraz naruszać inne przepisy prawa.

6 lutego 2026 roku resort cyfryzacji opublikował na stronach Rządowego Centrum Legislacji w dziale Rządowy Proces Legislacyjny projekty, które otrzymały kolejne numery UC 140⁸¹ i UC 141⁸².

Resort rozpoczął konsultacje zaproponowanych ustaw. Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych (UODO)⁸³ na swojej stronie internetowej poinformował o przedstawieniu opinii do projektu nr UC 141.

Do tematu wrócimy w kolejnym numerze Kwartalnika.

⁷⁶ Digital Services Act – Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2065 z dnia 19 października 2022 r. w sprawie jednolitego rynku usług cyfrowych oraz zmiany dyrektywy 2000/31/WE (akt o usługach cyfrowych): <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj?locale=pl>.

⁷⁷ W wersji wypracowanej na etapie prac Komitetu Stałego Rady Ministrów na podstawie projektu z 28 lipca 2025 roku.

⁷⁸ Akt prawny <https://www.senat.gov.pl/prace/proces-legislacyjny-w-senacie/ustawy-uchwalone-przez-sejm/ustawy-uchwalone-przez-sejm/ustawa,1970.html>.

⁷⁹ Wniosek Prezydenta RP o ponowne rozpatrzenie ustawy z dnia 18 grudnia 2025 r. o zmianie ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną oraz niektórych innych ustaw: <https://orka.sejm.gov.pl/Druki10ka.nsf/0/FDF965B64850451EC1258D86002B-5BFF/%2524File/2171.pdf>.

⁸⁰ <https://orka.sejm.gov.pl/Druki10ka.nsf/0/45F13D57E305B2C3C1258D9D002D8829/%24File/2230.pdf>.

⁸¹ <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12406905>.

⁸² <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12406906>.

⁸³ <https://uodo.gov.pl/pl/138/4081>.

REDAKCJA POLECA

MARZENNA WOJCIECHOWSKA

Raport *Analiza symulacyjna wprowadzenia jednolitej ceny okładkowej*

Autor dokumentu dr hab. Michał Bernardelli wskazuje, że: „celem raportu jest wykazanie realności istnienia na rynku wydawniczym regulacji jednolitej ceny okładkowej w okresie roku od premiery przy założeniu utrzymania podobnego poziomu dochodów przez wszystkich interesariuszy łańcucha dostaw na rynku książki, a zarazem braku podwyżek dla konsumenta indywidualnego”.

W czasie dyskusji środowiskowej dotyczącej reform rynku książki taka analiza jest cenną wskazówką

w celu obrania właściwego kierunku proponowanych zmian. Redakcja poleca zapoznanie się z całą treścią raportu, który opublikowano na stronie internetowej Polskiej Izby Książki.

Link do raportu:

<https://pik.org.pl/wp-content/uploads/2026/01/Raport-ANALIZA-SYMULACYJNA-WPROWADZENIA-JEDNOLITEJ-CENY-OKLADKOWEJ.pdf>

WCHODZĄ W ŻYCIE

MARZENNA WOJCIECHOWSKA

Ustawa z dnia 23 stycznia 2026 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce – opublikowana w Dz. U. 2026 poz. 328 wchodzi w życie 27 marca 2026 roku

Znowelizowana ustawa umożliwi przyznanie zapomogi doktorantowi, który znalazł się przejściowo w trudnej sytuacji życiowej. Zapomoga, analogicznie jak w przypadku zapomogi dla studenta, będzie mogła być przyznana nie częściej niż dwa razy w roku akademickim.

Zapomogę będzie przyznawał, na warunkach określonych w uzgodnieniu z samorządem doktorantów, rektor uczelni, dyrektor instytutu Polskiej Akademii Nauk, dyrektor instytutu badawczego, dyrektor instytutu międzynarodowego albo dyrektor Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego.

Zmiany wynikają z dodania art. 209a do ustawy:

Art. 1. W ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, z późn. zm.⁸⁴⁾) po art. 209 dodaje się art. 209a w brzmieniu:

„Art. 209a. 1. Doktorant, który znalazł się przejściowo w trudnej sytuacji życiowej, może otrzymać zapomogę. Przepis art. 92 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

2. Zapomogę przyznaje się na warunkach określonych w uzgodnieniu z samorządem doktorantów przez rektora uczelni, dyrektora instytutu PAN, dyrektora instytutu badawczego, dyrektora instytutu międzynarodowego albo CMKP”.

Link do publikacji w ISAP:

<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20260000328>

---

⁸⁴ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 r. poz. 1871 i 1897 oraz z 2025 r. poz. 619, 620, 621, 622 i 1162.

JIM PARKER – ORĘDOWNIK PLR – WSPOMNIENIE I GORAĆE PODZIĘKOWANIE

ALEKSANDRA BURBA

W styczniu 2026 roku zmarł Jim Parker, patron wprowadzania systemu PLR w wielu krajach świata, w tym w Polsce, znawca prawa autorskiego, zwłaszcza w kontekście działalności bibliotek, oddany mu przez znaczną część swojego życia zawodowego. Stowarzyszenie Copyright Polska z żalem przyjęło tę ogromną stratę.

Chcemy w imieniu uprawnionych i własnym wyrazić wdzięczność za wkład Jima Parkera w rozwój systemu wynagrodzeń za użyczenia biblioteczne, także w naszym kraju. Cieszymy się, że mogliśmy współpracować dla dobra uprawnionych i wspólnie, z udziałem organizacji IFRRO, skutecznie zabiegać przed 14 laty o wprowadzenie systemu PLR w Polsce. W 2012 roku na prośbę Stowarzyszenia w prasie branżowej („Biblioteka Analiz”, nr 22/2012, s. 11) Jim Parker podsumowywał, jak wyglądał na tamten moment krajobraz wynagrodzeń bibliotecznych w Europie i popierał inicjatywę Copyright Polska (wówczas działającego jeszcze pod nazwą „Polska Książka”), aby wprowadzić system wynagrodzeń za użyczenia biblioteczne w Polsce. Wówczas w sześciu krajach członkowskich UE – Bułgaria, Cypr, Malta, Polska, Portugalia, Rumunia – wciąż nie było wdrożonego i działającego systemu PLR.

Jim Parker (1952–2026) był najważniejszym z europejskich specjalistów w zakresie praw autorskich

związanych z funkcjonowaniem bibliotek, a jego nazwisko słusznie przez lata kojarzono z systemem Public Lending Right (PLR).

Przez dziesięciolecia kierował brytyjskim systemem PLR, odpowiadając zarówno za bieżące funkcjonowanie mechanizmu wynagradzania autorów, jak i jego rozwój instytucjonalny i modernizację.

Współpracował z rządami, organizacjami międzynarodowymi, organizacjami zbiorowego zarządzania, autorami i wydawcami, dążąc do wprowadzania nowych i ulepszania istniejących systemów PLR, których sprawne funkcjonowanie postrzegał konsekwentnie – w kategoriach zobowiązania moralnego.

Zainicjował współpracę międzynarodową w tej dziedzinie. Był twórcą sieci PLR International i uczestniczył w jej regularnych inicjatywach i konferencjach. Odegrał kluczową rolę w popularyzacji modelu wynagrodzeń za wypożyczenia biblioteczne w wielu krajach.

W środowisku wydawniczym uchodził za rzecznika zasady, że publiczne udostępnianie książek powinno iść w parze z realną ochroną interesów autorów. Współpracował ściśle z IFRRO i z International Authors Forum i w obu tych organizacjach Stowarzyszenie Copyright Polska miało szansę cennej współpracy z tym wyjątkowym człowiekiem. Będzie bardzo brakowało jego wkładu i zaangażowania w dalszych pracach nad uczciwym kształtem rekompensat dla uprawnionych w sferze bibliotecznej.

BARBARA JÓŹWIAK

Członek Zarządu SAIW Copyright Polska⁸⁵

Zanim system PLR został finalnie wprowadzony w Polsce, miałam zaszczyt i niewątpliwą przyjemność spotykać Jima Parkera na konferencjach PLR International, gdzie zawsze służył radą i swoją ogromną wiedzą dotyczącą wypożyczeń bibliotecznych, różnych systemów PLR na świecie oraz rynku książki. Jim bardzo mocno wspierał nasze Stowarzyszenie w dążeniu do wprowadzenia systemu PLR w Polsce. Udało się między innymi dzięki Jego wsparciu i determinacji. Nadto był angielskim dżentelmenem, w towarzystwie którego chciało się spędzać czas. Był dobrym człowiekiem, szczególnie dobrym dla twórców słowa. Trudno uwierzyć, że już Go między nami nie ma.

⁸⁵ Dyrektor Generalny i Prezes SAIW Copyright Polska w latach 2013-2026. Biogram na str. 46.

INFORMACJE O DZIAŁALNOŚCI STOWARZYSZENIA

MARZENNA WOJCIECHOWSKA, AGNIESZKA NOWAK-KOMOROWSKA,
PIOTR DOBROŁĘCKI, JĘDRZEJ MACIEJEWSKI

SAiW Copyright zostało wyznaczone jako organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi uprawniona do podziału i wypłaty wynagrodzenia za użyczenie przez biblioteki publiczne egzemplarzy utworów wyrażonych słowem

(mw)

Wskazanie SAIW CP jako organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi uprawnionej do podziału i wypłaty wynagrodzenia za użyczenie przez biblioteki publiczne egzemplarzy utworów wyrażonych słowem jest konsekwencją wygranego konkursu w związku z art. 35¹ ust. 2 pr. aut⁸⁶.

Decyzja z 23 grudnia 2025 roku upoważnia SAIW CP do dokonywania przez następne pięć lat (2026–2030) podziału i wypłaty wynagrodzenia PLR dla uprawnionych twórców i wydawców.

W uzasadnieniu decyzji wydanej z upoważnienia Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego przez Sekretarza Stanu w resorcie Macieja Wróbla wskazano, że spośród organizacji⁸⁷ ubiegających się o wskazanie w konkursie SAIW CP zaprezentowała wyżej punktowaną reprezentatywność, zdolność organizacyjną do realizacji zadania w sposób zapewniający efektywną wypłatę wynagrodzeń za użyczenie,

skuteczność i prawidłowość działania oraz zasadność i wysokość planowanych kosztów określania wysokości i wypłaty wynagrodzeń za użyczenie.

Wyniki konkursu ogłoszono w Biuletynie Informacji Publicznej 4 grudnia 2025 roku. Od tej daty, zgodnie z art. 351 ust. 4 ustawy, rozpoczął bieg siedmiodniowy termin na złożenie przez organizację zbiorowego zarządzania biorącą udział w konkursie odwołania od jego wyniku ze względu na naruszenie przepisów prawa. Z treści uzasadnienia wynika, że od wyników rozstrzygnięcia konkursu odwołanie złożyło Stowarzyszenie Zbiorowego Zarządzania Prawami Autorskimi Twórców Dzieł Naukowych i Technicznych KOPIPOL. Odwołanie rozpatrzono negatywnie.

Link do ogłoszenia decyzji MKiDN:

<https://www.gov.pl/web/kultura/wyznaczenie-organizacji-zbiorowego-zarzadzania-prawami-autorskimi-uprawnionej-do-podzialu-i-wypłaty-wynagrodzenia-za-uzyczenie-przez-biblioteki-publiczne-egzemplarzy-utworow-wyrazonych-slowem>

⁸⁶ Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 24).

⁸⁷ Drugą organizacją jest Stowarzyszenie Zbiorowego Zarządzania Prawami Autorskimi Twórców Dzieł Naukowych i Technicznych KOPIPOL.

Repartycja opłat reprograficznych dla wydawców przez SAIW Copyright Polska w 2026 roku

(JM)

Stowarzyszenie Autorów i Wydawców COPYRIGHT POLSKA (SAiW CP) uruchomiło w drugiej połowie stycznia br. tegoroczną repartycję opłat reprograficznych dla wydawców. Wydawcy zarejestrowani w Systemie Repartycyjno-Członkowskim (SRC) oraz wydawcy, którym Stowarzyszenie w ciągu ostatnich 20 lat wypłacało rekompensaty z opłat lub którzy wydali w 2024 roku co najmniej 10 nowych tytułów książek, zgłoszonych do Biblioteki Narodowej jako egzemplarze obowiązkowe, zostali poinformowani przez SAIW CP o możliwości zgłaszania danych do tegorocznej repartycji.

W połowie marca br. w Systemie SRC zarejestrowanych było ponad 1300 wydawców, którzy zgłosili dotąd ponad 310 tysięcy tytułów.

W tegorocznej repartycji będą uwzględniane tytuły, do których przysługiwały wydawcom autorskie prawa majątkowe lub prawa pokrewne w 2024 roku oraz sprzedaż egzemplarzy tych książek (lub druków muzycznych lub kartograficznych) w 2024 roku.

Wydawcy, którzy w latach wcześniejszych zarejestrowali się w Systemie SRC proszeni są w związku z tym o:

➤ **weryfikację** dotychczas zgłoszonych i umieszczonych w Systemie SRC, tytułów pod kątem dalszego posiadania do nich w 2024 roku autorskich praw majątkowych lub praw pokrewnych – gdyby prawa do nich w tym roku już nie przysługiwały, to należy takie tytuły usunąć z Systemu SRC;

➤ **aktualizację informacji o dostępności handlowej** poszczególnych tytułów – czy tytuły, które w 2023 roku były dostępne w sprzedaży, nie stały się w 2024 roku niedostępne, jak również czy niesprzedawane jeszcze w 2023 roku tytuły w 2024 roku nie zostały ponownie udostępnione do sprzedaży;

➤ **dodanie tytułów wydanych w ciągu 2024 roku** (lub w latach wcześniejszych, jeżeli nie zgłoszono ich

w poprzednich latach) na podstawie posiadanych przez Wydawnictwo autorskich praw majątkowych lub praw pokrewnych;

➤ **podanie łącznej liczby sprzedanych w ciągu 2024 roku** egzemplarzy książek / druków kartograficznych / druków muzycznych.

Wydawcy, którzy chcieliby po raz pierwszy wziąć udział w repartycji opłat, proszeni są w pierwszej kolejności o **zarejestrowanie się w Systemie SRC** dostępnym na stronie: <https://repartycja.copyrightpolska.pl/login> i **przesłanie wygenerowanego w trakcie rejestracji dokumentu rejestracyjnego** (podpisanego zgodnie z wynikającymi z przepisów prawa zasadami reprezentacji danego podmiotu) pod krakowski adres SAIW CP: ul. Krupnicza 12/6, 31-123 Kraków i równolegle jako skan na adres mailowy: repartycja@copyrightpolska.pl.

Po aktywowaniu konta należy w Systemie SRC:

➤ **wprowadzić tytuły, do których wydawnictwo posiadało autorskie prawa majątkowe lub prawa pokrewne w ciągu 2024 roku** (wydane w 2024 roku lub w latach wcześniejszych, jeżeli w 2024 roku wciąż przysługiwały wydawcy prawa do tych tytułów – niezależnie od tego, czy były w 2024 roku dostępne w sprzedaży, czy nakład się wcześniej wyczerpał, ale wydawca wciąż posiadał prawa do jego wznowienia);

➤ **podać łączną liczbę sprzedanych w ciągu 2024 roku** egzemplarzy książek / druków kartograficznych / druków muzycznych.

Na wprowadzenie wszystkich danych (i ewentualną wcześniejszą rejestrację w Systemie SRC) wydawcy mają czas do czwartku 30 kwietnia, do godziny 23:59 i jest to w 2026 roku termin ostateczny.

Minimalna rekompensata w 2026 roku wyniesie co najmniej 46,15 zł (co wynika z przepisów Regulaminu repartycji opłat reprograficznych SAIW CP). W zeszłym roku pomiędzy krajowych wydawców książek, druków kartograficznych lub muzycznych podzielonych i wypłaconych zostało ponad 6,37 mln zł,

przy czym najmniejsza naliczona rekompensata wyniosła 44,67 zł, a najwyższa – 247 531,72 zł.

Podział zostanie dokonany pod koniec czerwca br., o czym wydawcy zostaną poinformowani mailowo, aby mogli uwzględnić wysokość naliczonych środków w swoich budżetach na drugą połowę 2026 roku. Wypłata środków nastąpi w drugiej połowie września br., co podyktowane jest dążeniem do uniknięcia wielu problemów związanych z wypłatą środków i udostępnianiem dokumentów księgowych podczas wakacyjnego sezonu urlopowego.

Na stronie internetowej Stowarzyszenia:

<https://www.copyrightpolska.pl/pl/3/0/361/Repartycja-oplat-SRC>

znajdą Państwo szczegółowe informacje związane z repartycją opłat reprograficznych dla wydawców przez SAIW Copyright Polska oraz odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania.

W razie pytań lub wątpliwości Zespół SRC zaprasza do kontaktu pod adresem mailowym: repartycja@copyrightpolska.pl.

***

Zmiany w Zarządzie oraz na stanowisku Dyrektora Generalnego

(PD)

Podczas posiedzenia zarządu Stowarzyszenia Autorów i Wydawców Copyright Polska w dniu 23 stycznia 2026 roku Barbara Józwiak złożyła rezygnację z funkcji prezesa zarządu z powodów osobistych i konieczności poświęcania o wiele więcej czasu kwestiom prywatnym.

W tej sytuacji zarząd SAIW Copyright Polska na stanowisko prezesa wybrał Zbigniewa Czerwińskiego, dotychczasowego wiceprezesa zarządu, a na stanowisko wiceprezesa – Małgorzatę Skowrońską, członkinię zarządu.

Barbara Józwiak pozostaje członkiem zarządu, a w jego skład wchodzi także: wiceprezes Piotr Dobrołęcki oraz członkowie: Marzenna Wojciechowska i Janusz Kobyliński.

Prezes Zbigniew Czerwiński zaproponował, aby funkcję dyrektora generalnego, jaką równolegle pełniła Barbara Józwiak, powierzyć Jędrzejowi Maciejewskiemu, dotychczasowemu specjalście ds. finansowych i prawnych w Biurze Stowarzyszenia. Zarząd SAIW Copyright Polska zaakceptował tę propozycję.

➤ **Barbara Józwiak** była prezesem zarządu Stowarzyszenia Autorów i Wydawców Copyright Polska od stycznia 2013 roku, a członkiem zarządu tej organizacji od maja 2010 roku. Absolwentka

Politechniki Warszawskiej i London School of Foreign Trade. W 1993 roku została prezesem / dyrektorem generalnym Egmont Polska. W 1995 roku dołączyła do grupy Aller Press i została członkiem rady nadzorczej. Od 1995 roku była prezesem wydawnictwa Harlequin w Polsce. Jednocześnie w tym okresie była członkiem zarządu Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Wydawców i Izby Wydawców Prasy. W 1999 roku rozpoczęła pracę w Hachette Livre jako dyrektor rozwoju dla Europy Środkowej i Wschodniej. W 2002 roku została członkiem rady nadzorczej Wydawnictwa Naukowego PWN. Od marca 2003 roku do listopada 2012 roku Barbara Józwiak była prezesem zarządu Wydawnictwa Naukowego PWN i całej Grupy Wydawniczej PWN, a następnie wróciła do rady nadzorczej Grupy PWN jako jej przewodnicząca i pełniła tę funkcję przez kolejnych 10 lat. W latach 2012–2021 była wiceprezesem Polskiej Izby Książki. Od 2013 roku jest członkiem założycielem i członkiem zarządu Stowarzyszenia Kreatywna Polska.

➤ **Zbigniew Czerwiński** jest współzałożycielem Stowarzyszenia Copyright Polska. Absolwent Wydziału Historii na Uniwersytecie Warszawskim. W branży wydawniczej pracował od 1986 roku, przechodząc szerebie od redaktora merytorycznego, przez kierownika redakcji po dyrektora

zarządzającego. Kierując wydawnictwem Bellona w 1997 roku, przeprowadził proces połączenia dwóch przedsiębiorstw państwowych w Dom Wydawniczy Bellona, a w latach 2007–2012 zakończony sukcesem proces prywatyzacji tego przedsiębiorstwa. Przez wiele lat kierował jednocześnie dwoma wydawnictwami: Bellona i Świat Książki. Współtworzył i rozwijał sieci księgarń Bellony, a później Świata Książki. Był członkiem lub przewodniczącym rad nadzorczych licznych spółek, m.in.: Krakowskiego Domu Książki, Wszechnicy Warszawskiej, Targi Książki. Jest współtwórcą i przewodniczącym Porozumienia Wydawców Książki Historycznej, które od ponad 30 lat integruje działania kilkudziesięciu wydawców. Od 1992 roku jest współorganizatorem dorocznych Targów Książki Historycznej, a także organizatorem i sekretarzem jury Nagrody Klio dla najlepszych książek poświęconych historii. Jest współzałożycielem Stowarzyszenia Kuźnica Przyjaźni oraz jednym z fundatorów Fundacji Historia i Kultura (organizatora Międzynarodowych Targów Książki w Warszawie), był członkiem władz Fundacji Archiwum Dokumentacji Historycznej PRL. Zasiadał także w Radzie Polskiej Izby Książki jako jej wiceprezes. Za swoją działalność wielokrotnie odznaczony i nagradzany, m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, Złotym Medalem „Za Zasługi dla Obronności Kraju”, Odznaką Honorową Zasłużony dla Kultury Polskiej. Autor kilku książek, kilkunastu artykułów w czasopiśmie historycznych i branżowych.

➤ **Małgorzata Skowrońska** jest menedżerem i wydawcą z ponad 20-letnim doświadczeniem.

Absolwentka Politechniki Zielonogórskiej i Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu.

Współtwórczyni książkowego i muzycznego Wydawnictwa AGORA, w którym odpowiadała za rozwój i realizację strategii dla książek i audiowizualnych

projektów. Jest jedną z osób, która stoi za sukcesem przekształcenia Wydawnictwa Agora z kolekcyjnego (serie „Biblioteki Gazety Wyborczej”) w renomowane wydawnictwo, które dziś należy do czołówki polskich graczy, szczególnie w literaturze *non-fiction*. W lipcu 2025 roku została Prezesem spółki Agora Książka i Muzyka. Od 2014 roku związana z Polską Izby Książki i od 2019 w Zarządzie SAIW CP.

➤ **Jędrzej Maciejewski** od połowy 2011 roku związany jest ze Stowarzyszeniem Autorów i Wydawców Copyright Polska jako specjalista ds. finansowych i prawnych, odpowiedzialny m.in. za repartycję opłat reprograficznych (w ciągu ostatnich 14 lat SAIW CP wypłaciło krajowym i zagranicznym wydawcom i OZZ ponad 137 mln zł), lokowania czekających na wypłatę środków (w ciągu ostatnich 5 lat przychody przekroczyły 4,5 mln zł, które w całości trafiły dla wydawców) oraz zaangażowanych w wiele innych działań – m.in. przygotowanie corocznych budżetów, współpracę międzynarodową, rozbudowę Systemu Repartycyjno-Członkowskiego. Ukończył studia prawnicze na Uniwersytecie Jagiellońskim i Uniwersytecie w Heidelbergu (Magister Legum, LL.M.) oraz finanse i rachunkowość w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie, jak również wiele studiów podyplomowych związanych z prawem autorskim, własności intelektualnej czy nowych technologii. W 2024 roku obronił na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie pracę doktorską o wpływie jednolitych cen na krajowe rynki książki w Europie. Autor licznych artykułów i publikacji o rynku książki, z których artykuł *Book markets in Europe facing the challenges of the Digital Single Market* („Comparative Economic Research. Central and Eastern Europe” t. 22, nr 2, 2019) znalazł się w przeglądzie bibliograficznym Parlamentu Europejskiego dotyczącym przyszłości europejskiego sektora książki.

Rozstrzygnięcie konkursu stypendialnego na rok akademicki 2025/2026

(AN-K)

W grudniu 2025 roku została rozstrzygnięta piąta edycja konkursu o stypendia SAIW Copyright Polska, skierowanego do studentów ostatnich lat studiów i dla doktorantów specjalizujących się w tematyce prawa własności intelektualnej.

Do końca października 2025 roku można było składać zgłoszenia w dwóch programach stypendialnych z następujących dziedzin:

1. **Prawo autorskie i prawa pokrewne, ze szczególnym uwzględnieniem zbiorowego zarządzania tymi prawami;**
2. **Wyzwania w relacjach producent/wydawca a twórca/autor po implementacji w 2024 roku do polskiego prawa autorskiego przepisów dyrektywy DSM.**

W ramach każdego z programów stypendialnych ustanowiono po dwa indywidualne stypendia, po jednym dla studenta ostatniego roku studiów magisterskich na kierunku prawo i dla doktoranta w dziedzinie nauk prawnych. W 2025 roku po raz kolejny dokonano zastrzeżenia, że w razie niezgłoszenia się w danym programie stypendialnym żadnego kandydata na danym poziomie studiów Stowarzyszenie może przyznać dodatkowe stypendium w drugim programie stypendialnym.

Stypendia są sfinansowane ze środków potrąconych przez Stowarzyszenie na cele wskazane w Regulaminie działalności o charakterze kulturalnym lub edukacyjnym przyjętym przez Walne Zebra- nie Członków na podstawie ustawy o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i pokrewnymi.

Pojedyncze stypendium wynosi 3000 zł brutto miesięcznie przez 9 miesięcy roku akademickiego 2025/2026.

Decyzją Komisji Stypendialnej w roku akademickim 2025/2026 stypendystami zostali:

1. Program stypendialny dotyczący prawa autorskiego:

➤ Pani Justyna Doniec-Niezgoda przygotowująca rozprawę doktorską **Publiczne udostępnianie utworów w internecie. Zagadnienia konstrukcyjne.**

➤ Pani Julia Szcześniak-Tyl przygotowująca rozprawę doktorską **Wyjątek text and data mining w polskim i japońskim prawie autorskim.**

Stypendia otrzymały dwie osoby przygotowujące rozprawy doktorskie.

2. Program stypendialny dotyczący dyrektywy DSM:

➤ Pani Amelia Kubiak przygotowująca pracę maderską **Prawo do publikacji prasowych w ramach świadczenia usług drogą elektroniczną, ze szczególnym uwzględnieniem problemu wynagrodzenia przysługującego twórcom utworów zamieszczonych w publikacji prasowej.**

➤ Pani Aleksandra Górka-Jankowska przygotowująca rozprawę doktorską **Klauzula bestsellerowa jako instrument równoważenia asymetrii kontraktowej w prawie autorskim.**

COPYRIGHT POLSKA – KWARTALNIK NR 4/2025

Kwartalnik informacyjno-edukacyjny wydawany przez SAiW COPYRIGHT POLSKA zawiera informacje o działalności Stowarzyszenia, a także podejmuje problematykę praw własności intelektualnej, w szczególności w obszarze aktywności wydawniczej: praw autorskich, praw pokrewnych oraz prawnej ochrony baz danych.

Głównym celem wydawnictwa jest prowadzenie wśród członków Stowarzyszenia działalności edukacyjnej mającej podnieść świadomość prawną oraz ułatwić prowadzenie działalności twórczej i wydawniczej z zastosowaniem wysokiego poziomu ochrony praw własności intelektualnej.

Redaktor naczelna: Marzenna Wojciechowska

Opracowanie graficzne okładki: Magdalena Błażków, KreacjaPro

Opracowanie graficzne i skład: Elżbieta Wastkowska

Korekta: Sylwia Chrabałowska

Wydawca: STOWARZYSZENIE AUTORÓW I WYDAWCÓW
COPYRIGHT POLSKA

Stowarzyszenie Autorów i Wydawców Copyright Polska

ul. Krupnicza 12/6, 31-123 Kraków

Adres redakcji: ul. Nowogrodzka 62b/8, 02-002 Warszawa

Kontakt: m.wojciechowska@copyrightpolska.pl

Wydanie elektroniczne (online) posiada numer ISSN 2720-1066

Wydanie drukowane posiada numer ISSN 2720-1724

Stan prawny aktualny na dzień 20 marca 2026 r.

NR 1/2026 styczeń-marzec